

ASTRALNA RAZINA

C. W. Leadbeater

Biblioteka
TRAGOVI
knjiga 29

UREDNIK BIBLIOTEKE
Bernard Gospodinović

PRIJEVOD
Ratko Robel
Copyright © CID, Zagreb

LEKTURA
Stjepan Bošnjanić

LIKOVNO RJEŠENJE OMOTA
Nikica Mjehović Medi

NAKLADNIK
»CID« Zagreb
Vrhovac 65 b

TISAK
GRAFA d. o. o., Zagreb

C. W. Leadbeater

**ASTRALNA
RAZINA**

OPĆI PREGLED	7
PODRUČJE ASTRALNE RAZINE	17
STANOVNICI.....	33
FENOMENI.....	134
ZAKLJUČAK.....	164

Opći pregled

Premda većina ljudi toga nije svjesna, cijeli naš život provodimo usred prostranog, napućenog i nevidljivog svijeta. Za vrijeme sna ili u stanju transa, kada su normalna fizička osjetila privremeno stavljena izvan djelovanja, otvara se čovjeku, do nekog određenog stupnja, taj drugi svijet i on često donosi, manje ili više, nejasna sjećanja na ono što je tamo vidio i čuo.

Kada, pri promjeni forme koju ljudi zovu smrt, čovjek sasvim napusti svoje fizičko tijelo, tada je taj nevidljivi svijet onaj koji ga prihvaća i u kojemu živi tijekom vise stoljeća koja prolaze između njegove smrti i ponovnog utjelovljenja u ovaj oblik postojanja kojeg poznajemo. Najveći dio tog dugog razdoblja provodi u nebeskom svijetu, kojemu je posvećen šesti od ovih

priručnika. Ono što ćemo ovdje promatrati je niži dio tog nevidljivog svijeta, stanje u koje čovjek prelazi neposredno nakon smrti - Had ili podzemni svijet kod Grka, čistilište ili posredno stanje kod kršćana, stanje koje su srednjovjekovni alkemičari nazvali *astralnom razinom* ili astralnom sferom.

Svrha ovog priručnika je da se o tom zanimljivom području prikupe i urede podaci koji se nalaze rasuti u literaturi prirodne filozofije, te dopune novim činjenicama koje su nam postale poznatima. Skrećemo pozornost na to da je svaki takav dodatak samo rezultat istraživanja nekoliko istraživača i zato se ne smije ni na koji način uzeti autoritativno, već svatko mora sam utvrditi njihovu vrijednost.

S druge strane ističem da smo poduzeli sve da osiguramo točnost i da nijedna činjenica, stara ili nova, nije prihvaćena osim ako nije bila potvrđena svjedočenjem najmanje dvojice neovisnih i školovanih istražitelja među nama. Osim toga, kao ispravnu, priznali su je i stariji studenti čije je znanje o tim stvarima mnogo veće od našeg. Zbog toga, postoji razlog za pretpostavku da će se ovi izvještaji o astralnoj razini pokazati pouzdanima, iako se ne mogu smatrati sasvim potpunima.

U prvom je redu, ono što kod promatranja astralne razine mora postati jasno, da je ona potpuno realna, stvarna. Rabeći tu riječ ne govorim s onoga metafizičkog gledišta, po kojemu je sve osim Jednog, Nemanifestiranog nestvarno, zbog toga što je samo privremeno; rabim tu riječ u njenom jednostavnom, svakidašnjem smislu i stoga želim reći da su objekti i stanovnici astralne razine stvarni na jednaki način kao naša tijela, naše pokušstvo, naša kuća ili spomenici.

Oni nisu ništa trajniji od objekata na fizičkoj razini, ali s našega gledišta nisu zbog toga niti ništa manje stvarni; dok traju, oni predstavljaju stvarnosti, koje se ne može jednostavno ignorirati zbog toga što većina čovječanstva još ništa ne zna ili je tek nejasno svjesna njihove egzistencije.

Nitko ne može pravilno shvatiti učenja religije Mudrosti, prije nego što je barem intelektualno prihvatio činjenicu da u našem Sunčanom sustavu postoje savršeno različite razine ili sfere, od kojih svaka ima svoju vlastitu materiju različitih stupnjeva gustoće i da ljudi koji su se osposobili, mogu neke od tih sfera posjećivati i istraživati, upravo kao što se mogu posjećivati i istraživati nepoznate zemlje. Nadalje, da se uspoređujući izvještaje onih koji su stalno radili na

tim razinama, mogu dobiti barem isto tako zadovoljavajući dokazi o njihovoj egzistenciji i prirodi, kao što su dokazi o postojanju Grenlanda. Da, upravo kao što svatko tko ima mogućnosti i sklonosti potruditi se da otputuje i sam vidi Grenland, tako i svatko tko uznastoji osposobiti se u tom smislu (putem za to potrebnog načina života) može vremenom doći do toga da može gledati u tim višim razinama.

Imena koja se obično daju tim razinama ili sferama, uzimajući ih redom po kriteriju materijalnosti, penjući se iz gušće u finije su slijedeće: *fizička*, *astralna*, *mentalna* ili *devahanska*, *budička* i *nirvanička* razina ili sfera. Postoje još dvije više, ali one su toliko iznad naše današnje moći poimanja da ih zasad možemo izostaviti iz razmatranja. Tvar svake od tih razina razlikuje se od tvari razine ispod nje na isti način, iako u mnogo višem stupnju, kao što se para razlikuje od tekuće tvari; doista, stanja tvari koja zovemo kruto, tekuće i plinovito samo su tri niža pododjela tvari koja pripada fizičkoj razini.

Astralna razina, koju ću ovdje pokušati opisati, druga je velika razina prirode - slijedeća naredna iznad (ili unutar) fizičkoga svijeta kojega svi poznajemo. Često se zove i carstvo iluzija, ne zbog toga što bi ona

sama bila više iluzorna od fizičkog svijeta, već radi velike nepouzdanosti utisaka koje iz nje ponese neuvježbani promatrač. To počiva uglavnom na dvijema karakterističnim osobinama astralnoga svijeta; prvo, da mnogi njegovi stanovnici imaju čudesnu moć promjene svog oblika različitim brzinama, a i da mogu praktički neograničeno opsjenjivati one s kojima se žele poigrati; drugo, da je vid na toj razini sposobnost različita i mnogo šira od vida na fizičkoj razini. Predmet se vidi, takoreći, sa svih strana odjednom; unutrašnjost nekog čvrstog tijela je isto tako jasno otvorena pogledu kao i izvanjska strana; zbog toga je očito da neiskusni posjetilac tog novog svijeta može naići na znatnu teškoću u razumijevanju onog što zaista vidi, a još više u pokušaju iskazivanja viđenoga pomoću siromašnog jezika običnog svijeta.

Primjer za pogrešku koja se često pravi je izvrtnje brojeva koje promatrač gleda u astralnom svijetu; tako će on lako zamijeniti 139 sa 931, itd. U slučaju studenta okultizma kojega vodi sposoban Majstor, takva bi greška bila moguća samo u velikoj žurbi ili zbog nepažnje, budući da jedan takav učenik mora proći duga i raznovrsna učenja o umijeću točnog promatranja. Majstor ili možda koji napredniji učenik stavlja

pred njega neprestano nove iluzorne oblike i pita ga: "što vidiš?" Svaka greška kod odgovora ispravlja se i tumači sve dok student pomalo ne stekne sigurnost i pouzdanost u procjenjivanju astralnih fenomena koji daleko nadilaze one iz fizičkog života.

On mora naučiti ne samo ispravno gledati, već i točno prenositi s jedne razine na drugu sjećanje na ono što je vidio. Da bi to naučio mora vježbati prijenos svijesti bez prekida s fizičke razine na astralnu ili mentalnu i opet natrag, ali bez prekida. Sve dok to ne uspije, uvijek postoji mogućnost da će se njegovo sjećanje dijelom izgubiti ili iskriviti za vrijeme intervala koji dijeli njegova razdoblja svijesti na različitim razinama. Postignuvši moć savršenog prijenosa svijesti, stoji mu na raspolaganju uporaba svih astralnih sposobnosti i ne samo dok se za vrijeme spavanja ili sna nalazi izvan svoga tijela, već i u normalnom budnom stanju.

Običaj nekih okultista bio je da o astralnoj razini govore s prezirom i da je smatraju posve nevrijednom pažnje. Ipak, to mi se čini pogrešnim mišljenjem. Sigurno je da je ono, za čim trebamo težiti, duhovni život. Za svakog bi studenta bilo štetno zanemariti taj viši razvitak i zadovoljiti se stjecanjem astralne svijesti.

Nekim ljudima *karma* je dopustila da najprije razviju više mentalne sposobnosti i trenutačno preskoče astralnu razinu. Ali, to nije obično metoda koju Majstori mudrosti primjenjuju kod svojih učenika.

Gdje je moguće, to bez sumnje štedi velik trud i napor. Ali za većinu nas takav su skokovit napredak onemogućile naše greške i ludosti u prošlosti. Sve čemu se možemo nadati jest lagani uspon, korak po korak. Budući da astralna razina leži odmah do našeg svijeta gušće tvari, obično se u njoj događaju naša prva nadfizička iskustva. Zato je ona od velikog interesa za one koji su početnici u tom studiju. Jasno shvaćanje njenih misterija od velike je važnosti, jer, ne samo da nam omogućuje razumijevanje, inače, mnogih nerazjašnjivih pojava kod seansi itd., nego nam pruža mogućnost da zaštitimo sebe i druge od potencijalnih opasnosti.

Prvi ulazak u taj značajni svijet različiti ljudi doživljavaju na različite načine. Neki tek jednom u cijelom svom životu, pod nekim neobičnim utjecajem, postaju dovoljno osjetljivi da bi opazili nazočnost jednog od astralnih bića, a ako se doživljaj ne ponovi, počinju najčešće vjerovati da su tom prilikom bili žrtve halucinacije. Drugi sve češće vide i čuju nešto za što su

oni oko njih slijepi i gluhi, drugi opet - a to je najčešći slučaj - počinju sa sve većom jasnoćom sjećati se onoga što su vidjeli ili čuli za vrijeme sna na toj drugoj razini.

Medu onima koji su se posebno posvetili studiju tog predmeta/ neki pokušavaju razviti astralni vid promatranjem kristala ili drugim metodama, dok oni koji imaju neprocjenjivu povlasticu da ih izravno vodi osposobljen učitelj, najčešće pod njegovom posebnom zaštitom stupaju po prvi put u tu sferu. Tada moraju položiti najrazličitije ispite, sve dok se onaj koji ih vodi ne uvjeri da je svaki učenik siguran od raznih opasnosti s kojima bi se mogao sresti. Ali, ma kako god se to zbililo, taj trenutak, budući da je čovjeku po prvi put doista jasno, da se svi mi neprestano nalazimo usred velikoga svijeta punog aktivnog života, o kojemu, naravno, većina nas nema pojma, mora u svakom slučaju označavati jedan epohalni odlomak u njegovoj egzistenciji.

Tako je obilan i tako mnogostruk život astralne razine, da je ispočetka učenik potpuno smeten. Čak i za uvježbanog istraživača nije laka zadaća klasificirati i nabrojati sve oblike tog života. Da se od istraživača neke nepoznate tropske šume zatraži, ne samo da da potpuni izvještaj o zemlji kojom je prošao s točnim

detaljima glede njezinih biljaka i minerala, već i da navede rod i vrstu svakog od mirijada insekata, ptica, zvijeri i gmazova koje je vidio, vjerojatno bi se lako uplašio pred veličinom poduhvata. Pa i to još nije nalik teškoći psihičkog istraživača, jer u njegovom slučaju stvari su još kompliciranije. Ponajprije teškoća da se točno prenese sjećanje onoga što je vidio s one razine na ovu, a nadalje, zbog toga što je običan jezik toliko neprikladan da izrazi i objasni ono što treba.

Bilo kako bilo - upravo kao što bi istraživač na fizičkoj razini, vjerojatno počeo svoj izvještaj o nekoj zemlji s nekom vrstom opisa njenih općenitih prirodnih karakteristika, tako će biti dobro početi ovu malu skicu astralne razine s pokušajem, dati ideju o kraju koji čini pozadinu njegovog sjajnog i stalno promjenjivog životnog procesa.

Ipak, odmah na početku mora nam biti jasno da ova neobično zakrbuljena zadaća mora savladati iznimno velike teškoće. Svi koji potpuno vide na toj razini slažu se u tome da je pokušaj predočenja žive slike toga astralnoga kraja onima čije oči nisu još otvorene nalik pokušaju govorenja slijepome čovjeku o raznolikim bojama što ih čini zalazak sunca - ma koliko točno i iscrpno bio izgrađen opis, nikad nije sigurno da će ideja

koja se prenosi slušatelju biti odgovarajuća slika stvarnosti.

Područje astralne razine

Ponajprije treba istaknuti da astralna razina ima sedam pododjela koji se razlikuju po svom odgovarajućem stupnju materijalnosti i odgovarajućem položaju tvari. Iako nas siromaštvo fizičkoga jezika primorava govoriti o tim podrazinama kao višim i nižim, ne smijemo zapasti u grešku i misliti o njima (a isto tako o samim razinama ili sferama od kojih su one tek pododjeli) kao o posebnim mjestima u prostoru - kao da bi ležale jedna nad drugom poput polica u ormaru ili jedna okružujući drugu poput slojeva luka. Treba razumjeti da tvar svake razine ili podrazine prodire u tvar slijedeće razine ili podrazine ispod nje, tako da se ovdje na površini zemlje nalaze sve na istom mjestu, iako se finije vrste tvari šire dalje, u pravcu, od fizičke zemlje nego li grublje.

Kada, dakle, govorimo da se čovjek diže s jedne razine ili podrazine na drugu, tada pritom ne mislimo da se on uopće giba u prostoru, već da prenosi svoju svijest s jedne razine na drugu, na način da postupno postaje neosjetljiv za vibracije jedne vrste tvari i počinje odgovarati na vibracije višeg i profinjenijeg reda, tako da jedan svijet sa svojim područjem i stanovnicima prividno blijedi pred njegovim pogledom, dok jedan drugi, viši, postupno sviće i zauzima njegovo mjesto.

Ako te podrazine numeriramo od najviše prema najnižoj, nalazimo da se po svojoj prirodi dijele u tri razreda: pododjeli 1, 2 i 3 čine jedan takav razred, 4, 5 i 6 drugi, dok sedmi i najniži stoji sam.

Razlika između tvari jednog od tih razreda sa slijedećim razredom može se usporediti s razlikom između krutog tijela i tekućine, dok bi razlika između tvari pododjela unutar jednog razreda više nalikovala razlici između dviju vrsta krute tvari kao npr. čelika i pijeska.

Ostavimo na početku sedmi pododjel po strani. Pododjeli 4., 5. i 6. imaju za svoju podlogu fizički svijet, sa svime što mu pripada. Život na šestom pododjelu je takav, kakav je naš običan život na Zemlji, samo bez fizičkoga tijela i njegovih potreba. Uspinjujući se

petim i četvrim pododjelom, on postaje sve manje materijalan i sve više se udaljuje od našeg nižeg svijeta i njegovih interesa.

Područje tih nižih pododjela je, dakle, područje Zemlje, kakvom je poznajemo; ali u stvarnosti ono nam nudi i više od toga; jer, kad je promatramo s tog drugog gledišta, pomoću astralnih osjetila, tada nam čak i čisto fizički objekti nude sasvim različiti izgled. Kako je već spomenuto, onaj čije su oči potpuno otvorene vidi, ne kao obično iz jednog kuta gledanja, već sa svih strana odjednom. Ta je činjenica već sama po sebi dovoljno zbunjujuća. Ako k tomu dodamo da je svaka čestica unutar krutog tijela potpuno i jasno vidljiva, kao i one s vanjske strane, bit će shvatljivo da će pod takvim okolnostima i najpoznatiji predmeti biti teško prepoznatljivi.

A ipak, razmislimo li na trenutak, uvidjet ćemo da takvo gledanje daje puno ispravnije poimanje onog što gledamo nego li fizički vid. Ako se sa astralne razine promatraju npr. stranice staklene kocke, sve će biti jednako velike kao što doista i jesu, dok ih na fizičkoj razini gledamo u perspektivi, tj. dalja stranica se čini manjom od bliže, što je očigledno iluzija. Taj karakteristični način astralnog gledanja, potaknuo je raspravu o vidu

u četvrtoj dimenziji, jedna vrlo sadržajna i opisna fraza.

Osim ovih izvora grešaka, stvari se dalje kompliciraju činjenicom da taj viši vid može opažati vrste tvari koje su, iako, naravno, čisto fizičke, ipak potpuno nevidljive pod normalnim uvjetima. Npr: sve male čestice koje čine atmosferu, različitih su emanacija koje izlaze iz svega što ovdje živi; isto tako se razne, još finije vrste fizičke tvari, zbog nedostatka boljih naziva, opisuju kao eteri.

Ovi posljednji tvore jednu vrstu sustava samog za sebe i prodiru nesmetano kroz sve ostale fizičke tvari. Istraživanje njihovih vibracija i načina na koji različite više sile djeluju na njih, bilo bi samo po sebi jedno dalje polje vrlo interesantnoga studija za svakoga znanstvenika koji bi posjedovao potrebni vid za proučavanje.

Ako si sada možemo jasno predstaviti sve ono što je do sada rečeno, tada još uvijek nemamo pred očima ni polovicu teškoća ovoga problema; jer osim svih tih novih oblika fizičke tvari, ovdje se radi o još brojnijim i nepoznatijim vrstama astralne tvari. Najprije moramo zapamtiti da svaki materijalni predmet, čak i svaka njezova čestica, ima svoj astralni odraz, a sam odraz nije jednostavno tijelo, već je obično sastavljeno na komplicirani način, iz različitih vrsta astralne tvari. Povrh

toga, svako živo stvorenje okruženo je svojom vlastitom atmosferom, obično nazvanom aura. Ta aura, posebno ona od ljudskih bića čini opet sama po sebi jedan fascinirajući predmet proučavanja. Pojavljuje se kao ovalna svjetleća magla vrlo kompliciranog sastava. Zbog svog oblika naziva se auričko jaje.

Prirodne filozofe koji čitaju ovu knjigu zasigurno će razveseliti kad čuju da se učenik, već i na prvim stepenicama svoga razvitka prema potpunom gledanju, može uvjeriti izravnim promatranjem o pouzdanosti onoga o čemu nas je velika osnivačica gospođa Blavatsky učila: o "*sedam principa u čovjeku*". Promatrajući svoga druga on ne vidi više samo njegovu izvanjsku pojavu; on jasno razlikuje eteričko tijelo, koje ima gotovo točno jednaku veličinu kao i fizičko.

Istodobno potpuno jasno promatra kako univerzalni životni fluid (nazvan u sanskrtu *prana*) biva apsorbiran i specijaliziran, prilagođen individualnoj osobini i u ružičastom svjetlu cirkulira kroz tijelo, a ako je tijelo zdravo, isijava u promijenjenom obliku. Najsajjniji dio aure i možda najlakše vidljiv od svijeta, unatoč tomu što pripada finijem redu tvari - astralnoj tvari - je onaj koji svojim živahnim svjetlucajem promjenjivih boja označava različite požude i želje koje se iz trenutka u

trenutak provlače čovjekovom dušom. To je pravo astralno tijelo.

Nakon toga dolazi aura mentalnog tijela ili nižeg manasa, intelekta, koja se sastoji od još finije vrste tvari, tvari od *Rupa* (forma) stupnjeva devahanske razine. Njene boje mijenjaju se samo neznatno, ovisno o načinu života čovjeka; one pokazuju pravac, tijek njegovih misli, sklonosti i karakter njegove ličnosti.

Još više i beskrajno ljepše je svjetlo kauzalnog tijela, vozila ili nosača višega ja, koji pokazuje stupanj razvitka pravog ega tijekom njegovog napredovanja od rođenja do rođenja. Ali da bi mogao vidjeti te aure, učenik treba, što je samo po sebi razumljivo, razviti vid do stupnja dotične razine.

Onaj tko želi proučavati ovu tematiku, uštedjet će mnogo truda ako odmah nauči gledati auru, ne kao puku emaniranu atmosferu, već kao oruđe ega za djelovanje na odnosnim razinama - ako shvati da je auričko jaje (jajolika cjelokupna aura) pravi čovjek, a ne u sredini kristalizirano fizičko tijelo. Dokle se god reinkarnirajući ego zadržava na razini svoje prave domovine, bezlične *Arupa* - sfere, kauzalno tijelo je nosač kojega on nastanjuje; ali, ako silazi u formu - *Rupa* - sferu, tada se mora odjenuti u njenu materiju da bi u toj sferi

mogao funkcionirati; iz tvari koju tako privlači na sebe, stvara mu se njegovo mentalno ili misaono tijelo.

Isto tako, ako se dalje spušta na astralnu razinu, pravi iz njene materije svoje astralno ili tijelo želja, pri čemu, naravno, zadržava sva druga tijela; kod svog daljeg silaska do najniže razine stvara se konačno fizičko tijelo u sredini jajolike aure, koja sada predstavlja potpunog čovjeka.

Iscrpniji izvještaji o tim aurama nalaze se u „Transaction No. 18 londonske lože Teozofskog Društva" i u mojoj knjižici "Aura". Ali i ovo što je rečeno, bit će dovoljno da pokaže kako će početniku trebati mnogo pažljivog proučavanja i vježbi da bi na prvi pogled mogao razlikovati jednu auru od druge, budući da sve one zauzimaju isti prostor, pri čemu finije prodiru kroz grublje. Unatoč tomu, ljudska aura, ili običnije samo jedan njezin dio, često je jedan od prvih, čisto, astralnih objekata kojeg opaža neuvježbani početnik i ono viđeno u tom slučaju može biti vrlo lako i krivo protumačeno. Ali, iako je astralna aura radi sjaja svojih boja često puno lakše vidljiva, živčani eter i eterički dvojnici sastoje se još od mnogo gušće i još fizičkoj razini pripadajuće tvari, ali također nevidljive za obični vid.

Prije je u teozofskoj literaturi bilo uobičajeno *Linga Sharira* označiti kao astralni predmet ljudskog tijela, budući da se riječ "astral" obično rabila za sve ono što se nalazilo s one strane opažajnih mogućnosti naših fizičkih osjeta. Kada su pobliža proučavanja dovela do toga da se pojedine oznake moraju točnije primjenjivati, bili smo primorani svrstati odlučno jedan veliki dio nevidljive materije pod fizičku i zbog toga označiti *Linga Sharira* ne više kao "Astralno tijelo", već kao "Eterički dvojniki". To se ime čini vrlo prikladnim za njega, budući da se sastoji iz različitih stupnjeva materije koje znanost naziva "eter", iako se kod proučavanja saznaje da eter nije nikakva posebna supstancija za sebe, kako se općenito pretpostavlja, već jedno finije agregatno stanje od plinovitog u koje može biti premještena svaka vrsta fizičke materije uz pomoć prikladnih snaga. Zbog toga se umjesto *Linga Sharira* primjenjuje naziv "Eterički dvojniki".

Ako s psihičkim pogledom motrimo tijelo novorođenoga djeteta, ne samo da ćemo ga naći prožetog astralnom tvari svakog stupnja gustoće, već također i različitim stupnjevima eteričke tvari. Ako se potrudimo pratiti unatrag razvojnu liniju sve do njihovog podrijetla, naći ćemo da je posljednji, *Eterički dvojniki* - kalup

u kojeg se ugrađuje fizičko tijelo - kojeg su oblikovali zamjenici "Gospodara karme"; dok je astralno tijelo napravio ego silazeći kroz astralnu razinu, ne svjesno, već automatski prolazeći tom razinom.

Eteričko tijelo je sastavljeno od svih različitih stupnjeva eteričke tvari; njihovi međusobni odnosi mogu se mnogo razlikovati, a određeni su različitim faktorima kao npr. rasom, podrasom, tipom čovjeka, kao i njegovom individualnom *karmom*.

Ako razmislimo da se ta četiri pododjela materije sastoje od brojnih kombinacija, koje sa svoje strane stvaraju skupine što ulaze u sastav "atoma" tzv. kemijskih "elemenata", vidjet će se da je taj drugi princip čovjeka vrlo kompliciran, a broj njegovih mogućih varijacija praktički beskonačan; iz toga slijedi da bića s ma kako kompliciranom i neobičnom ljudskom karmom mogu, ipak, izabrati jedan kalup po kojem će se točno za njega odgovarajuće tijelo oblikovati.

Kada se s astralne razine gleda na fizičku materiju, tada se u obzir treba uzeti još jedna stvar: ako je viši vid potpuno razvijen, posjeduje moć uvećavanja najsitnijih fizičkih čestica do svake poželjne veličine, kao s mikroskopom, samo što je njegova moć povećavanja daleko veća od bilo kojega mikroskopa koji je ikad bio

ili će tek biti proizveden. Hipotetičke „molekule“ i „atomi“ koje je postavila znanost, vidljiva su stvarnost za okultistu. On počinje shvaćati da su po svojoj prirodi daleko kompliciraniji od dosadašnjih znanstvenih otkrića. Ovdje se opet nameće beskrajno polje studija kojemu bi se mogao posvetiti cijeli svezak. Kada bi znanstvenik u potpunosti stekao astralni vid, olakšao bi sebi ne samo svoje eksperimente s običnim i poznatim pojavama, već bi se pred njim otvorila potpuno nova područja spoznaja, za čija proučavanja ne bi bio dostatan ni čitav životni vijek.

Razvitkom takvog gledanja otkrio bi nešto, upoznao bi se s nečim vrlo zanimljivim, lijepim i novim, naime s egzistencijom drugih i sasvim različitih boja koje izlaze izvan granica običnoga spektra; ultracrvene i ultravioletne zrake koje je znanost otkrila drugim sredstvima, bile bi jasno vidljive u astralnom gledanju.

Ipak ne smijemo si dopustiti slijediti te postrane staze, već se moramo vratiti pokušaju da otprilike predočimo izgled astralne razine.

Iako obični objekti fizičkoga svijeta čine pozadinu života na izvjesnim podrazinama astralne razine, u međuvremenu je postalo jasno da se daleko bolje može vidjeti njihova prava pojava i karakteristike, pa se opći

učinak veoma razlikuje od onoga kojeg poznajemo.

Radi ilustracije uzmimo stijenu, kao primjer najjednostavnijega razreda objekata. Kad se promatra s uvježbanim gledanjem nije to više nepokretna masa kamenja. Ponajprije se vidi cijela fizička masa stijene, a ne samo njezin maleni dio; drugo, zapažaju se vibracije njezinih fizičkih čestica; treće, vidi se da posjeduje astralni odraz sastavljen od različitih stupnjeva astralne tvari čije su čestice u stalnom gibanju; četvrto, može se vidjeti univerzalni život kako u njoj kruži i opet emanira; peto, vidi se aura, koja je okružuje, iako se ova, prirodno, ne proširuje toliko, koliko u slučaju viših kraljevstva; šesto, vidi se kako ga njegova vlastita elementarna esencija prožima, uvijek zaposlena i uvijek promjenjiva. U slučaju biljnog, životinjskog i ljudskog carstva, ova je slika još kompliciranija.

Neki će čitatelji možda primijetiti da većina psihički nadarenih ljudi, koji su ponekad slučajno dobili uvid u astralni svijet, nisu opisali takve komplikacije; niti su ih o takvoj kompliciranosti izvijestila bića koja se javljaju kod seansi. Ali, to je lako shvatljivo. Neke neuvježbane osobe, bile žive ili već umrle, vide bez dugačkog iskustva stvari onako kakve one doista jesu; i oni koji potpuno mogu gledati, često se bune u

razumijevanju ili sjećanju onog viđenog; a među onom manjinom koja može vidjeti i sjećati se, jedva da će biti onih koji će sjećanje prevesti na jezik naše niže razine. Mnogi neuvježbani ali psihički nadareni ljudi nikad ne proučavaju svoje vizije znanstveno; oni jednostavno primaju utisak koji može biti potpuno ispravan, ali isto tako i napola ili sasvim kriv.

Sve vjerojatnijom postaje posljednja hipoteza, kad uzmemo u obzir česte varke što ih izvode šaljivi stanovnici ovog drugog svijeta, protiv kojih se neuvježbano lice apsolutno ne zna obraniti. Također, treba imati na umu da su redovni stanovnici astralne razine, čovjek ili elemental, u pravilu svjesni samo objekata te razine; fizička tvar im je isto tako potpuno nevidljiva kao što je astralna za većinu ljudi. Budući da svako fizičko tijelo, kako je prije spomenuto, ima svoj astralni odraz, koji bi im mogao biti vidljiv, može se smatrati da je ta razlika nevažna; a ona je ipak bitna za pravilno, istodobno, simetrično poimanje predmeta.

Ako, pak, neko astralno biće stalno djeluje putem medija, finija astralna osjetila mogu s vremenom postati tako gruba da postanu neosjetljiva za više stupnjeve tvari svoje vlastite razine i umjesto tih viših stupnjeva uključe u svoj vidokrug fizički svijet; samo uvježbani,

živući proučavatelj ovog svijeta, koji je potpuno svjestan na obje razine, može se osloniti na to da vidi obje jasno i sigurno. Stvar je, dakle, vrlo komplicirana i tek onda kada je potpuno progledamo i znanstveno razriješimo, sigurni smo od prijevare ili zablude.

Za sedmi ili najniži dio astralne razine može se, također, reći da mu je naš fizički svijet pozadina, iako je ono što se vidi samo iskrivljena i ograničena slika, jer sve što je svijetlo, dobro i lijepo, pogledu izmiče. Tako je već prije 4. 000 godina opisao pisac Ani u jednom *egipatskom papirusu*: "Kakvo je to mjesto kamo sam došao? Nema vode, nema zraka, duboko je, nedokučivo, crno je kao najcrnja noć i ljudi tamo bespomoćno lutaju; ovdje čovjek ne može živjeti s mirom u srcu". Za nesretno ljudsko biće na ovom stupnju doista je istina da je „cijela zemlja puna tame i neugodnih obitavališta". To je tama koja proizlazi iz njega samoga i uzrokuje da svoje postojanje dovodi u vječitu noć zla i užasa - jedan vrlo realni pakao, iako je pakao čovjekova vlastita kreacija.

Za većinu je studenata istraživanje toga odjela nadasve neugodan pothvat, jer tu je osjećaj gustoće i grubosti materije oslobođenom astralnom tijelu toliko užasan, te mu uzrokuje osjećaj da krči put jednom

vrstom crnog polužitkog fluida, dok su stanovnici i utjecaji na koje tamo nailazi, također vrlo odvratni.

Prvi, drugi i treći pododio ostavljaju dojam da su dosta udaljeni od fizičkoga svijeta, jer izgledaju manje materijalni, iako se nalaze u istom prostoru. Bića koja nastanjuju te razine gube iz vida zemlju i sve što njoj pripada. Najčešće su duboko uvučeni u svoje misli i u velikoj mjeri stvaraju sami svoju vlastitu okolinu, a ta je dovoljno objektivna da može biti zapažena od strane drugih bića, kao i onih s vidovitim pogledom.

Taj kraj je bez sumnje "zemlja ljeta" o kojoj se toliko čuje kod spiritističkih seansi, a oni koji iz njega dolaze i opisuju ga, bez sumnje govore istinu, toliko, koliko doseže njihovo znanje. Na tim razinama duhovi privremeno stvaraju svoje kuće, škole i gradove, i te stvari su neko vrijeme dosta realne, iako bistrijem pogledu nisu ono čime ih veseli stvaratelji smatraju. Unatoč tome, mnoge zamisli koje se tamo stvore imaju pravu, iako privremenu ljepotu, i posjetilac koji ne pozna ništa više, može zadovoljno šetati po njihovim šumama i brdima, jezerima i prekrasnim cvjetnjacima koji su u svakom pogledu mnogo iznad bilo čega u fizičkom svijetu; također može sebi sam načiniti takvu okolinu koja tada odgovara njegovoj vlastitoj fantaziji.

Pojedine razlike između tih triju viših podrazina dat će se možda bolje protumačiti, kada počnemo s opisivanjem njihovih ljudskih stanovnika.

Opisivanje područja astralne razine bilo bi nepotpuno, ako se ne bi spomenuli, često neispravno nazivani tzv. "Astralni pisari". Ta kronika u slikama, jedna vrsta materijalizacije božanskog pamćenja - jedan živući fotografski prikaz svega što se ikad dogodilo - realno je i trajno utisnut na mnogo višoj razini i odražava se u astralnoj razini na više ili manje iskrivljen način; onaj čija moć gledanja ne prelazi ovu razinu, dobit će umjesto povezanog izvještaja o prošlosti samo slučajne i nevezane slike. Ali, ipak se te slike svih vrsta prošlih događaja stalno reflektiraju u astralnom svijetu i čine važni dio okoline za istraživača. Prostor mi ne dozvoljava više nego ih ovdje samo napomenuti; potpuniji izvještaj o njima može se naći u VII. poglavlju moje knjige "Vidovitost".

Stanovnici

Nakon što smo samo površno skicirali pozadinu naše slike, moramo sada pokušati ucrtati i likove - stanovnike astralne razine. Golema raznolikost tih bića pravi izvanredne teškoće prilikom svrstavanja i sistematiziranja. Možda bi najprikladnije bilo podijeliti ih u tri velika razreda: ljudski, neljudski i umjetno nastali stanovnici.

Ljudski stanovnici

Ljudski stanovnici astralnog svijeta prirodno se dijele u dva razreda, u žive i mrtve, ili točnije rečeno, u one koji još imaju fizičko tijelo i one koji ga nemaju.

Živi stanovnici

Ljudi koji za vrijeme svog fizičkoga života djeluju na astralnoj razini mogu se nadalje podijeliti u četiri grupe:

1) Adepti i njihovi učenici.

Oni koji pripadaju tom razredu obično ne rabe kao nosač astralno tijelo, već mentalno tijelo koje je načinjeno iz tvari od četiriju nižih ili *Rupa* - razina

slijedeće više razine. Prednost je tog nosača da dopušta momentalni prijelaz s mentalne razine na astralnu i povratak, te stavlja, u svako vrijeme, na raspolaganje više sposobnosti oštrijih osjetila svoje razine.

Mentalno tijelo nevidljivo je astralnom pogledu pa prema tome, učenik koji u njemu djeluje mora naučiti privremeno navuci oko sebe astralnu tvar kada tijekom svoga rada želi da ga vide stanovnici niže razine (da bi im mogao bolje pomoći). Obično u prvom slučaju to privremeno tijelo za učenika načini Majstor. Uči ga i pomaže mu sve dok ovaj nije sposoban lako i brzo načiniti sam sebi takav omotač. Iako je takav nosač vjerna reprodukcija vidljivoga čovjeka po svojoj vanjštini, ne sadrži nikakve tvari svoga astralnog tijela, već se odnosi prema njemu na isti način kao jedna materijalizacija prema fizičkom tijelu.

Na ranijem stupnju svoga razvitka, učenik se prilikom svog djelovanja nalazi u svome astralnom tijelu kao i svaki drugi; ali ma koji nosač rabio, čovjek, koji se uvede na astralnu razinu pod vodstvom za to sposobnog učitelja, posjeduje tamo uvijek najpotpuniju svijest i može djelovati vrlo lako na svim njezinim pododjelima. On je doista takav kakvim ga prijatelji poznaju na zemlji, samo bez četiri niža principa u jed-

nom slučaju, a tri niža u drugom slučaju, plus moći i sposobnosti koje odgovaraju višim stanjima koje mu za vrijeme sna na toj razini omogućuju puno lakše i djelotvornije ispunjavanje zadaća, koje ga toliko u njegovim mislima zaokupljaju u budnom stanju. Da li će se on sjećati potpuno i točno na fizičkoj razini onoga što je učinio ili naučio na drugoj, ovisi uglavnom o tome je li sposoban *svoju svijest bez prekida* prenositi iz jednoga stanja u drugo.

2) Psihički razvijene osobe koje se ne nalaze pod vodstvom Majstora

Takve osobe mogu, a i ne moraju, biti spiritaino razvijene, jer dva oblika napretka ne moraju ići uvijek zajedno. Kad se čovjek rodi s psihičkim moćima, one su jednostavno rezultat napora koje je činio za vrijeme jedne prijašnje inkarnacije; napora koji su možda imali plemeniti i vrlo nesebični karakter, ili pak nerazumni, pogrešni i čak potpuno nečasni.

Takav čovjek je najčešće potpuno svjestan izvan tijela, ali vrlo podložan zabludama o onome što vidi,

jer nije prošao nikakvo posebno školovanje; on može, skoro isto tako lako, kao i pripadnici 1. grupe, prolaziti različitim pododjelima astralne razine, ali često ga osobito privuče jedan dio, tako da rijetko izlazi iz područja njegovog utjecaja. Njegovo sjećanje na ono što je vidio varira s obzirom na stupanj njegova razvitka - od krajnjeg iskrivljavanja i potpunog zaboravljanja, pa sve do savršene jasnoće. On se stalno javlja u svojem astralnom tijelu, jer ne razumije kako bi mogao funkcionirati u mentalnom.

3) Obični ljudi, tj. ljudi bez bilo kakvog psihičkog razvoja

Oni se za vrijeme sna kreću uokolo u svome astralnom tijelu u manje više nesvjesnom stanju. U dubokom snu viši principi gotovo bez iznimke izlaze u svom astralnom nosaču iz fizičkog tijela i ostaju lebdjeti; kod posve nerazvijenih osoba oni praktički jednako tako spavaju kao i fizičko tijelo.

U nekim slučajevima taj je astralni nosač ipak manje pospan i pokretan različitim astralnim strujama; tada

susreće druge ljude u sličnom položaju i stiče raznolika iskustva, vesela i nevesela, a sjećanje na njih postaje zbrkano, često pretvoreno u grotesknu karikaturu stvarnosti. Slijedećeg jutra čovjek je uvjeren kako je sanjao čudesno značajnu stvar.

Svi učeni ljudi koji pripadaju višim rasama svijeta imaju jako dobro razvijena svoja astralna osjetila; kada bi se dostatno probudili za proučavanje stvarnosti koja ih okružuje tijekom sna, bili bi sposobni promatrati i mnogo od nje naučiti. Ali, u većini slučajeva nisu tako budni i zbog toga provode veći dio svojih noći potonuti u misli i razmišljanje o idejama s kojima su se slučajno bavili prije nego što su zaspali. Oni imaju astralne sposobnosti, ali ih skoro nikad ne rabe; oni posjeduju potpunu svijest astralne razine, a ipak nisu ni najmanje svijesni te razine, pa skladno tome o svojoj okolini imaju tek jedan neodređeni pojam, ako ga uopće imaju.

Kad jedan takav čovjek pristupi školovanju pod vodstvom Majstora mudrosti, on obično odmah razbije to stanje sna, te budno promatra stvarne stvari koje ga okružuju na toj razini; on je sada u mogućnosti od njih učiti i među njima djelovati, tako da njegovi sati spavanja nisu više provedeni beskorisno, već su

ispunjeni aktivnim i korisnim zanimanjem, bez da i najmanje smetaju potrebnom odmoru umornog fizičkog tijela.

Ta izlazeća astralna tijela, u slučaju zaostalih rasa i individua, gotovo su bez oblika i neodređenih su obrisa; ali ako se čovjek razvija intelektualno i duhovno, tada je njegov lebdeći astral oštrije i određeniji i više nalikuje svom fizičkom omotaču.

Često se čuje pitanje: ako je nerazvijeni astral tako neodređen u svom obrisu, a velika većina ljudi pripada još uvijek nerazvijenima - kako je tada uopće moguće prepoznati običnog Čovjeka u njegovom astralnom tijelu? Ako to želimo razjasniti, moramo pokušati predstaviti si da se vidovitom oku fizičko tijelo čovjeka predočuje okruženo tzv. *aurom* - sjajnom maglom, prilično jajolikog oblika koja se širi u svim smjerovima oko pola metra od tijela. Svi proučavatelji slažu se u tome da je aura vrlo komplicirano sastavljena i da sadrži tvari svih različitih nosača koje čovjek posjeduje na svom sadašnjem stupnju; ali sada, pomislimo najprije kako bi se aura doimala nekom tko nema više moći gledanja od astralnog.

Za takvoga gledatelja aura bi, naravno, sadržavala samo astralnu tvar i stoga bi bila razmjerno samo jed-

nostavan objekt proučavanja. On bi, ipak, primijetio kako astralna tvar ne okružuje samo fizičko tijelo, već i prodire u nj i da je unutar obrisa toga tijela mnogo gušće sabijena nego li u onom dijelu aure koji je izvan njega. Moguće da je to posljedica privlačenja velike množine guste astralne tvari koja se skuplja tamo kao odraz stanica fizičkoga tijela, ali ma kako to bilo, činjenica je bez sumnje da je tvar astralnoga tijela koja leži unutar granica fizičkoga mnogo puta gušća od one izvan njega.

Kada se za sna astralno tijelo povuče iz fizičkoga, taj poredak ostaje i svaki vidoviti koji gleda na takvo astralno tijelo još vidi, upravo kao i prije, oblik koji nalikuje fizičkom tijelu okruženom s austom. Taj oblik sastoji se sada samo iz astralne tvari; ali još uvijek je razlika u gustoći između njega i okolne magle potpuno dovoljna da ga možemo jasno prepoznati, premda se taj oblik sastoji samo iz gušće magle.

Pogledajmo sada razliku u pojavi razvijenog i nerazvijenog čovjeka. Čak i kod ovog drugog unutarnji se oblik još uvijek raspoznaje, iako neodređen i nejasan; ali okolno jaje gotovo ne može biti označeno kao određen oblik, jer ono je doista bezoblični oblak magle s nejasnim i promjenjivim obrisima.

Kod razvijenog čovjeka promjena nastupa kako u auri, tako i u unutrašnjoj jezgri. Taj je oblik mnogo jasniji i određeniji, bolja slika čovjekove fizičke pojave, dok umjesto oblaka magle vidimo oštro određen jajolik oblik koji zadržava svoje obličje unatoč najrazličitijim strujama koje djeluju na njega, strujama koje se na astralnoj razini stalno kreću.

Budući da se psihičke sposobnosti čovječanstva nalaze u razvoju, a individue egzistiraju na svim stupnjevima svojeg napredovanja, od posljednje pa do prve grupe zastupljene su sve stepenice u nezamjetnim prijelazima.

4) Crni mazi i njihovi učenici

Ovaj razred odgovara na neki način prvom, osim što se razvitak odvija u svrhu zla umjesto dobra, a stečene moći se u potpunosti rabe za sebične ciljeve, umjesto za dobrobit čovječanstva. Među mazima nižih redova dolaze članovi negro rase koja vrše grozne obrede *Obeah* ili *Vudu* - škole, te vračevi mnogih divljih plemena. Inteliktualno viši i prema tome vredniji

priekora su tibetanski crni mazi, koje često, iako ne potpuno ispravno, Europljani zovu *Dugpas*, nazivom koji, kao što to Surgeon - Major Waddel u svojoj knjizi "Budizam u Tibetu" (The Buddhism of Tibet) potpuno ispravno primjećuje, zapravo pripada samo bhotanezijskom odjelu Kargyu sekte, koja je dio polureformirane škole tibetanskoga budizma.

Dugpas se bez sumnje podosta posvećuju Tantra magiji, ali prava crvena i omražena, posve nereformirana sekta je sekta *Nin-ma-pa*, a još dublje od njih nalaze se *Bön-pa* - pristalice religije prastarosjedilaca koji nikada uopće nisu prihvatili bilo koji oblik budizma. Ipak, ne smije se vjerovati da sve tibetanske sekte, osim *Gelugpa*, bezuvjetno imaju posve zla načela. Vjerojatniji će biti ovaj slučaj: budući da su pravila ovih sekta mnogo labavija u pogledu načina života, razmjer ispoljavanja sebičnosti među njima prirodno će biti veći, nego li kod strožih reformi.

Mrtvi

Ponajprije, uobičajeno rabljena riječ "mrtav" je, naravno, jedno besmisleno, krivo označavanje, jer većina bića koja potpada pod taj naslov posjeduje isto tako pun život kao i mi sami, često još i puniji. Pod ovim izrazom podrazumijevamo jednostavno one koji za neko vrijeme nisu vezani uz fizičko tijelo. Po svojoj suštini mogu se razvrstati u devet razreda ili kategorija:

1) Nirmanakaya

(Onaj tko je postigao pravo na trajno uživanje Nirvane, ali ga se odrekao kako bi se predao radu za dobrobit čovječanstva).

Ovaj razred spominjem samo radi potpunosti, jer

jedno tako uzvišeno biće manifestira se vrlo, vrlo rijetko na jednoj tako niskoj razini kao što je ova. Kada iz bilo kojeg razloga u vezi svog uzvišenog djelovanja on to smatra poželjnim, vjerojatno će u tu svrhu stvoriti privremeno astralno tijelo iz atomske materije te razine, upravo kao što to čini Adept u misaonom tijelu, jednostavno zato što bi njegova finija odjeća bila nevidljiva astralnom pogledu. Da bi mogao funkcionirati na svakoj razini bez da izgubi i trenutak vremena/ on uvijek, kod sebe ili u sebi, zadržava nekoliko atoma svake razine, koje koristi kao jezgre tako da oko njih uzmogne odmah sakupiti tvar odnosne razine. Tako si pribavlja svaki nosač koji mu je potreban. Dalje informacije o položaju i zadaćama Nirmanakaya nalaze se u knjizi H. P. Blavatsky "*Glas tišine*" i u mojoj knjižici "*Nevidljivi pomagači*".

2) Učenici koji čekaju na reinkarnaciju

Često se u literaturi prirodne filozofije govori da učenik jednog Majstora, pri dosezanju određenog stupnja, može, uz njegovu pomoć, izbjeći zakonu koji

čovjeka nakon smrti vodi u nebeski svijet gdje treba primiti puni učinak svih spiritualnih moći, koje su pokrenule njegove najviše težnje za vrijeme boravljenja na zemlji.

Budući da je takav učenik morao voditi veoma čisti život, pun uzvišenih misli, vjerojatno je da će njegove spiritualne moći biti neobično snažne i ako on ude u *Devachan*, tada će to biti za doista dugo vremensko razdoblje; ali ako umjesto toga odabere stazu odricanja (slijedeći tako, iako na svom niskom stupnju i na svoj skromni način stope velikog Majstora odricanja, Gautama Bude), tada je sposoban upotrijebiti te rezerve snage u sasvim drugome smjeru - upotrijebiti ih za dobrobit čovječanstva i tako, koliko god mala bila njegova žrtva, u maloj mjeri sudjelovati u velikom djelu *Nirmanakaya*. Krenuvši tim putem on bez sumnje žrtvuje stoljeća velikoga blaženstva, ali s druge strane stiče golemu prednost, jer bez prekida može nastaviti svoj život rada i napretka.

Kad učenik, koji se za to odlučio, umre, jednostavno napušta svoje tijelo, kao što je to često prije radio, i čeka na astralnoj razini dok mu njegov Majstor ne pripremi prikladnu reinkarnaciju. Budući da to uključuje znatno odstupanje od normalnog tijeka stvari, potrebno je

dopuštenje vrlo visokog autoriteta, prije nego što se učini pokušaj; ipak, čak i s dopuštanjem, snaga prirodnoga zakona je tako jaka, da učenik, tako reći, mora jako paziti da se za vrijeme pripreme čvrsto drži astralne razine, jer ako i jednom, samo na trenutak, dotakne mentalnu razinu, neodoljiva struja može ga ubaciti u normalni tijek evolucije.

U nekim slučajevima može izbjeći napor novog poroda, te se odmah smjestiti u odraslo tijelo kojega više ne upotrebljava njegov prijašnji vlasnik. Ali, naravno, vrlo je rijedak slučaj da je jedno prikladno tijelo već spremno. Mnogo češći slučaj jest da mora čekati na astralnoj razini dok se ne pruži prilika za prikladan porod. Ipak, pritom ne gubi vrijeme, jer ostaje isti, te kao i uvijek sposoban i dalje izvršavati sve zadatke koje mu je zadao njegov Majstor, još lakše i uspješnije nego li u fizičkom tijelu, jer umaranje kao prepreka ovdje više nije moguće. Njegova svijest je potpuna i jasna. On se može kretati kroz sve dijelove astralne razine jednakom lakoćom. Učenik koji čeka reinkarnaciju nije nipošto obična pojava na astralnoj razini, ali ga ipak ovdje nalazimo i zato on čini jedan od naših razreda. Kako će razvoj čovječanstva dalje napredovati, a sve veći broj kretni „Stazom svetosti“, taj će razred postati sve brojniji.

3) Obični ljudi poslije smrti

Suvišno je govoriti da je taj razred milijun puta već i od onih koje smo spomenuli, te da karakter i stanja nje govih članova veoma jako odstupaju jedan od drugog. Otprilike isto je toliko različita i duljina njihovog boravka na astralnoj razini, jer dok jedni provode ovdje samo nekoliko dana ili sati, drugi ostaju na toj razini nekoliko godina, pa i stoljeća.

Čovjeka, koji je vodio dobar i čist život, čiji su najjači osjećaji i aspiracije bile nesebične i duhovne, neće privlačiti ta razina pa će ako se radi samo o njemu samome malo što naći što bi ga zadržalo na njoj, ili što bi ga potaklo na aktivnost za to razmjerno kratko vrijeme. Mora biti jasno da se poslije smrti pravi čovjek povlači u sebe i upravo kao što na prvom koraku toga procesa odbacuje fizičko tijelo, gotovo odmah zatim i eteričko tijelo, tako će, što prije bude mogao, odbaciti astralno tijelo ili tijelo želja i prijeći u nebeski svijet gdje njegov spiritualni život nalazi svoju savršenu satisfakciju i nagradu.

Tko ima plemenito i čisto srce moći će to učiniti, jer je za života svladao sve zemaljske strasti i energiju svoje volje usmjerio na viša usmjerenja; zbog toga je ostalo

tek malo takve energije nižih želja koje se moraju ispoljiti na astralnoj razini. Kao posljedica, njegovo će zadržavanje biti kratko; vjerojatno će o svom postojanju tamo imati sanjivu polusvijest, sve dok ne utone u san u kojemu su se njegovi viši principi napokon oslobodili astralnog ovoja i ušli u blaženi život nebeskoga svijeta.

Za onoga koji još nije stupio na stazu okultnoga razvitka, ovo što je opisano idealni je slučaj događaja, ali prirodno ne stižu ga svi, dakako, ni većina. Prosječni se čovjek nije oslobodio svih nižih želja prije smrti, pa je potrebno dugo razdoblje, više ili manje, svjesnoga života na različitim pododjelima astralne razine da bi se energije koje je stvorio mogle ispoljiti, te da se time oslobodi ego. Svatko je poslije smrti prošao, na svom putu do nebeskoga svijeta, sve pododjele astralne razine, svjesno ili nesvjesno. Kao što se fizičko tijelo sastoji od krute, tekuće, plinovite i eteričke materije, tako i astralni nosač sadrži čestice koje pripadaju i odgovaraju pododjelima astralne tvari, iako se razmjer razlikuje od slučaja do slučaja.

U obzir treba uzeti da, zajedno s tvari svog astralnog tijela, čovjek uzima i odgovarajuću elementarnu esenciju koja se za života odjeljuje od velike mase slične

tvori oko sebe, a koja po svojoj suštini može biti nazvana jednom vrstom "umjetnog elementala". "Taj" vodi život sam za sebe, bez obzira ili poznavanja interesa ega u kojemu živi. Upravlja tijekom svoje evolucije, dalje, u materiju i uzrokuje tako trajnu, u religioznim spisima, često opisanu, borbu između volje tijela i duha.

Iako je to "zakon članova u borbi protiv zakona duha", i iako onaj, koji se pokorava prvome, umjesto da njime vlada, svoju evoluciju ozbiljno usporava, taj zakon sam po sebi ne smije se smatrati zlim, jer to je zakon i on kao takav ostaje - izlivanje Božanske moći u svom redovnom tijeku, iako, umjesto prema gore, kao što je naše, vodi dolje u materiju.

Kad čovjek nakon smrti napusti fizičku razinu, sile prirode počinju na njegovom astralnom tijelu svoje razorno djelo. Tako taj elemental opaža ugroženost svog života kao posebnog bića. On se zato počinje braniti i pokušava zadržati na okupu astralno tijelo koliko je to moguće. Njegov postupak sastoji se u tome da preuređuje tvar iz koje je sastavljen u neku vrst slojevitih ovoja, ostavljajući najnižu, najgrublju podrazinu kao izvanjsku, jer ta daje najveći otpor raspadanju.

Na toj najnižoj podrazini čovjek mora ostati tako

dugo dok ne oslobodi, koliko je to moguće, svoj pravi *Ja* iz tvari te podrazine, poslije čega se njegova svijest usmjeruje na naredni koncentrični ovoj načinjen iz tvari šeste podrazine ili drugim riječima, on prelazi na slijedeću podrazinu. Može se reći ovako: kad je astralno tijelo iscrpilo svoju privlačnost na jednoj razini, odbacuje veći dio svojih grubljih čestica i biva privučeno prema nešto višem stupnju života. Njegova specifična težina se stalno smanjuje, diže se iz gušćih u finije slojeve, zadržavajući se samo ako, i koliko dugo, postoji točna ravnoteža. Ovdje imamo tumačenje za one koji su preminuli i koji su se pojavljivali kod seansi, da su u stanju dići se u više sfere iz kojih je vrlo teško ili nemoguće doći u kontakt putem medija. Doista je istina da netko na najvišim pododjelima te razine nalazi nemogućim poslužiti se bilo kojim običnim medijem. Tako vidimo da će naše zadržavanje na bilo kojoj podrazini astralne razine biti točno razmjerno s količinom njezine tvari koja se nalazi u astralnom tijelu, a ta količina opet ovisi o životu kojim smo živili, željama kojima smo udovoljavali. Putem toga se određuje vrsta materije koju privlačimo i ugrađujemo u nas. Stoga je u našim rukama da čistim životom i uzvišenim mislima smanjimo količinu tvari koja pripada nižim

astralnim podrazinama koje privlačimo k sebi i da je dovedemo do njezine kritične točke, tj. do tamo gdje već prvi napad razorne sile potresa njenu koheziju i vodi je u njezino početno stanje, a time nam oslobađa put do slijedeće podrazine.

U slučaju čovjeka potpuno duhovnog karaktera taj će se proces, s obzirom na sve podrazine astralne tvari, odmah izvršiti. Kao posljedicu toga on će prijeći cijelu razinu u jednom trenutku tako da se svijest uspostavlja ponovno tek u nebeskom svijetu. Naravno da se, kako je već prije protumačeno, podrazine nikada ne smiju predstaviti kao prostorno odijeljene budući da prodiru jedna u drugu. Tako, kad kažemo da netko prelazi s jedne podrazine na drugu, ne smatramo da se giba u prostoru, već samo da se središte njegove svijeti prenosi iz izvanjskoga ovoja u naredni unutarnji ovoj. Buđenje na najnižoj razini astralne razine događa se u pravilu samo onima, čije su želje bile grube i okrutne, kao kod pijanica, bludnika, itd. Vrijeme njihovog boravka tamo ovisi o jakosti njihovih želja i često strahovito pate radi toga što su im s jedne strane zemaljske požude još uvijek tako jake kao i prije, a s druge strane ne nalaze sredstvo kojim bi ih mogli zadovoljiti, osim slučajno i to u ulozi predstavnika, kada

uhvate istomišljenika, tako da se kod njega uspostavlja neka vrst opsjednutosti.

Običan čovjek će se, vjerojatno, kratko zadržati na toj sedmoj podrazini. Ali, ako su njegove želje i misli upravljene uglavnom na svjetovne stvari, on će se zadržati, također, na šestoj podrazini na mjestima i s ljudima s kojima je na zemlji bio u najužoj vezi. Peta i četvrta podrazina sličnoga su karaktera, osim što ovdje zemaljske veze postaju sve manje važne, a onaj koji je otišao nastoji oblikovati svoju okolinu u skladu sa svojim omiljenim mislima.

Kada dospijemo u treći pododio, pokazuje se da upravo navedena karakteristika potpuno sprečava stanovnike vidjeti stvarnost razine, jer oni ovdje žive u gradovima svoje vlastite fantazije - naravno - ne na način da je svaki svoju okolinu kao u nebeskom svijetu, stvorio potpuno svojim vlastitim mislima, već nasljeđujući mislima stvorenu strukturu svojih prethodnika i dalje je oblikujući.

Ovdje se nalaze, toliko mnogo, u spiritističkim seansama opisane crkve, škole i "stanovi u zemlji ljeta". Živom, od predrasuda oslobođenom promatraču, one izgledaju, naravno, puno manje realne i veličanstvene nego li za njihove vesele stvaratelje.

Druga podrazina izgleda da je posebno boravište sebičnih i neduhovnih religioznih ljudi. Ovdje svatko nosi svoju zlatnu krunu i obožava svoju samostvorenu, grubu materijalnu predodžbu o posebnom božanstvu svoje zemlje i svoga vremena.

Najviši pododio izgleda osobito prikladan za one koji su se za života posvetili materijalističkim, no ipak intelektualnim istraživanjima, i to ne radi služenja svojim blišnjima, već zbog sebične ambicije ili intelektualne vježbe. Takvi često ostaju na toj razini mnogo godina i zadovoljni su što svoje probleme mogu dalje razmatrati; pritom nisu nikome od koristi i na svom putu prema nebeskom svijetu napreduju tek neznatno.

Ovdje ponovo treba naznačiti da te podrazine nemaju ništa zajedničko s prostornom predstavkom. Preminuli može na svojoj podrazini, na kojoj funkcionira, s istom lakoćom odletjeti do Australije ili bilo kuda kamo ga odvedu njegove misli. Ali, njemu nije moguće prenijeti svoju svijest s te razine na narednu višu, prije nego što je završen opisani proces odjeljivanja. To pravilo, koliko znamo, ne trpi iznimke, iako je prirodno da se na bilo kojoj podrazini može naše svjesno djelovanje unutar izvjesnih granica, kako skratiti, tako i produžiti našu vezu s njom.

Stupanj svijesti na nekoj određenoj podrazini ne podliježe istom zakonu. Da bismo to shvatili, pogledajmo jedan ekstremni primjer. Zamislimo, netko je iz svoje prošle inkarnacije donio težnje za čiju je manifestaciju potrebno veoma mnogo tvari sedme ili najniže podrazine; ali u svojoj najranijoj mladosti je bio, na sreću, poučen da se tim težnjama može i mora ovladati. Njegovi, u tom smjeru usmjereni napori bit će teško okrunjeni potpunim uspjehom; ali ako i budu, potiskivanje grubljih čestica u njegovom astralnom tijelu od strane finijih može napredovati stalno, ali samo polagano.

Taj proces će većinom biti postupan i vrlo je lako moguće da će prilikom smrti datog pojedinca biti obavljen tek polovično. U takvom će slučaju u njegovom astralnom tijelu biti dovoljno tvari najniže podrazine koja mu pribavlja ne baš kratki boravak. No, njegova svijest nije u toj materiji, tijekom ove inkarnacije, ni u kojem slučaju funkcionirala, a budući da tu naviku ne može odjednom polučiti, čovjek će ostati na toj podrazini dok se ne raspadne njegov udio u njezinoj tvari, ali u nesvjesnom stanju, tj. on će tamo spavati za vrijeme svog boravka, i zbog toga ostati nedodirnut mnogim njenim neugodnostima.

Može se reći, promet na astralnoj razini, isto kao i ovdje, ovisi o znanju bića. Dok jedan učenik, koji je sposoban rabiti svoje mentalno tijelo, može priopćiti svoje misli ljudskim bićima, koja se tamo nalaze, lakše i brže nego na zemlji, stanovnici te razine najčešće nisu u stanju koristiti tu sposobnost. Izgledaju puno više okovani sličnim ograničenjima, kao i na zemlji. Zbog toga se događa da se oni i tamo, kao i ovdje, skupljaju u grupe s obzirom na zajedničke afinitete, poglede i jezike.

Pjesnička ideja da smrt sve izjednačava, čista je glupost proizašla iz nepoznavanja činjenica; jer u stvarnosti, u golemoj većini slučajeva, gubitak fizičkog tijela ne mijenja ni najmanje karakter ili inteligenciju čovjeka. Zato kod onih koje obično nazivamo mrtvima, postoji toliko različitih vrsta inteligencije, baš kao i među živima.

Popularni religijski pogledi, koji već duže vremena na Zapadu uče o stanjima i doživljajima čovjeka nakon smrti, toliko su upadljivo netočni, da su čak i inteligentni ljudi često silno uznemireni kada nakon smrti dođu k svijesti. Stanje u kojem se nalazi novonadošli razlikuje se temeljito od onoga, kojeg je po učenju morao očekivati. Često mu je nemoguće vjerovati da

je uopće prošao kroz vrata smrti; doista, od toliko je male praktične vrijednosti naša slavna vjera u besmrtnost duše, da većina doista uzima za činjenicu svijesnost o sebi kao apsolutni dokaz da nisu umrli.

Strašno učenje o „vječnoj kazni“ jednako je tako, sa svoje strane odgovorno da mnogo novih pridošlica u ovaj viši svijet osjećaju veliki, žaljenja vrijedan i potpuno neosnovani strah. U mnogo slučajeva moraju podnijeti mnogo vremena gorke mentalne patnje, prije nego se mogu osloboditi kobnog djelovanja tog odvratnog bogohulnog učenja, sve dok iskustvom ne nauče da se svijetom ne upravlja prema hirovima nekog demona koji nesuosjećajno promatra duševni strah, već prema dobronamjernom i čudnovato strpljivom zakonu evolucije. Mnogi pripadnici ovoga razreda nikada ne dolaze do razumnog priznanja te evolutivne činjenice, već lutaju na ovom astralnom medustupnju bez cilja i svrhe, kako su to radili i za vrijeme života u fizičkom tijelu. Tako je nakon smrti, točno kao i prije nje, malo onih koji razumiju svoj položaj u svijetu i znaju kako da iz toga izvuku ono najbolje, dok mnogo njih to znanje još nije steklo; i tada, baš kao i ovdje, oni koji ne znaju rijetko su spremni okoristiti se savjetom ili primjerom onih koji posjeduju znanje.

Ma koji stupanj dosegao intelekt nekog bića, on se neprestano koleba prema gore i prema dolje i istodobno se postupno sve više smanjuje, jer niži um čovjeka biva vučen različitim pravcima, od strane više spiritualne prirode koja djeluje na njega odozgo sa svoje razine, i od snažnih požuda, snaga koje rade odozdo pa se nalazi između dviju privlačnih energija sa sve većom tendencijom prema prvoj; jer snage nižih poriva postupno popuštaju.

Kod običnog čovjeka svijest se, dakle, stalno diže iz nižega dijela njegove prirode prema višem. Očito je da njegovoj evoluciji ne može koristiti ako se ti niži dijelovi probude iz prirodne i poželjne nesvijesti, u koju su potonuli, i povuku natrag u dodir sa zemljom da bi se poslužili nekim običnim medijem. Stvarnu opasnost toga možemo spoznati ako promislimo da je čovjek, dok se pravi čovjek stalno sve više povlači u sebe, vremenom sve manje sposoban utjecati i upravljati svojim nižim dijelovima, a da su oni, sve dok se potpuno ne odvoje, sposobni proizvoditi Karmu. Pod ovim okolnostima ona će puno vjerojatnije biti loša, nego li dobra.

Sasvim neovisno od ovog pitanja evolucije, ili njenog opstruiranja putem medija, postoji drugi i mnogo češći utjecaj koji može ozbiljno zaustaviti bestjelesno

biće na svome putu u nebeski svijet. To je jaka i često neobuzdana bol njegovih preživjelih prijatelja ili rođaka. To je jedna od mnogih žalosnih posljedica užasnog i netočnog nereligijskog pogleda, kojega smo na Zapadu stoljećima stvarali o smrti. Mi sebi, ne samo da priređujemo mnogo nepotrebnoga bola nad tim privremenim odlaskom naših dragih, već njima, prema kojima osjećamo tako duboku ljubav, činimo ozbiljnu štetu, upravo putem te gorke žalosti kojoj se predajemo.

Kad naš brat utone mirno i prirodno u besvijest koja prethodi njegovu buđenju usred veličanstvenosti nebeskoga svijeta, prečesto ga se budi iz njegovih sretnih snova u živo sjećanje na zemaljski život kojega je nedavno napustio, i to ničim drugim nego strasnom žalošću i željama njegovih prijatelja na zemlji koje razbudeju u njegovom vlastitom tijelu želja odgovarajuće vibracije te teško uzurpiraju njegov mir.

Bilo bi veoma poželjno kada bi oni, čiji su prijatelji prije njih otišli na onu stranu, spoznali iz tih nesumnjivih činjenica dužnost zatamljivanja svojih jadikovki oko ljubavi koja je prirodna, ali koja je u svojoj pravoj biti sebična. Okultno učenje ne savjetuje da mrtve zaboravimo. Daleko od toga. Ono ukazuje da je

čovjekovo sjećanje na svoga otišloga prijatelja, snaga koja će, ako se primjeni s ozbiljnim i dobrim željama za njegov mirni prolazak meducarstvom i usponom u nebeski svijet, biti od prave koristi, dok je ne samo beskorisno, nego i štetno ako se ona potroši u žalosti za njim i čežnji da ga se dobije natrag. S velikim pravom propisuje Indijska religija u tu svrhu svoje *Sraddha* - ceremonije, a katolička crkva svoje molitve za pokojnike.

Ponekad se događa da na drugoj strani postoji želja za uspostavljanje veze i da pokojniku leži na srcu nešto posebno što želi priopćiti onima koje je napustio. U nekim slučajevima je ta vijest važna, npr. podatak o mjestu gdje se nalazi oporuka, ali najčešće nam se to čini sasvim nevažno. Što bilo da bilo, ako to opterećuje duh pokojnika, tada je bez sumnje poželjno da mu se omogući da tu stvar riješi, jer briga za tim stalno vuče njegove misli natrag u zemaljski život i sprečava ga da prijede u više sfere. U takvom mu je slučaju od stvarne koristi senzibilna osoba koja ga razumije, ili medij putem kojeg može pisati ili govoriti.

Mnogi će se pitati zbog čega on ne može pisati ili govoriti bez medija? Razlog je, što jedno stanje ili jedan stupanj tvari, može obično utjecati samo na slijedeći

niži stupanj ispod njega. Budući da on sada nema gušće tvari u svom organizmu od one od koje se sastoji njegovo astralno tijelo, nemoguće mu je proizvesti vibracije u fizičkoj tvari zraka ili pokretati fizičku olovku, a da ne posudi živu tvar posrednog stupnja sadržanu u eteričkom tijelu, pomoću koje će lako djelovati s jedne razine na drugu. Ne može posuditi tu materiju od prosječnog čovjeka, jer su principi takvoga čovjeka preusko spojeni da bi se mogli odijeliti sredstvima kojima on raspolaže. Ono bitno kod medijstva upravo je laka odjeljivost principa, te zbog toga može od jednog medija bez teškoće crpsti tvar koja mu treba za njegove manipulacije.

Kad ne može naći medija ili ne zna kako početi služiti se njime, tada katkad pravi nespretne i pogrešne pokušaje u direktnom priopćavanju, pa snagom svoje volje potiče slijepe elementarne sile na aktivnost. One izvode takve prividno nesvršishodne manifestacije kao što je bacanje kamena, zvonjenje zvona i sl. Često se tada zbiva da psihički sposoban čovjek ili medij koji se nade u kući gdje se takve manifestacije zbivaju, može otkriti što biće koje ih izvodi želi reći ili učiniti i tako dokončati uznemiravanja. To se ipak neće uvijek dogoditi, budući da tu elementarnu snagu znaju ponekad

pokretati sasvim drugi uzroci.

4) Sjene

Kad je odjeljivanje principa potpuno izvršeno, za čovjeka završava astralni život i on prelazi, kako je već prije spomenuto, u stanje *devahana*. I upravo, kao što kod fizičke smrti ostavlja svoje fizičko tijelo za sobom, tako i kod svoje astralne smrti napušta astralno tijelo koje se nalazi u raspadanju. Ako se za vrijeme života na zemlji oslobodio svih zemaljskih želja i svu svoju energiju usmjerio nesebičnim duhovnim težnjama, tada je njegov ego sposoban povući u sebe cijeli niži manas kojeg je spustio u inkarnaciju. U tom slučaju tijelo, kojeg napušta na astralnoj razini predstavlja, običnu lešinu, jednako kao i napušteno fizičko tijelo, pa više ne pripada u ovaj razred, već u naredni.

Čak i u slučaju nešto manje savršenijeg života nastupit će isto, ako se snage nižih želja mogu nesmetano iscrpsti na astralnoj razini. Ali, velika većina čovječanstva čini tek male i površne napore kako bi se na zemlji oslobodila manje uzvišenih poriva svoje prirode.

Oni, putem toga, sami sebe osuđuju, ne samo na podosta produženi boravak u međurazini, već i na gubitak jednoga dijela njihovog nižeg uma.

Ovo je materijalistički način prikazivanja odražavanja višega manasa u nižem; ali ipak se dobija prilično točna predstavka o onom što se doista zbiva, ako se usvoji hipoteza da manas-princip kod svakog ponovnog utjelovljenja šalje jedan svoj dio u niži svijet fizičkog života s namjerom da ga na kraju života povuče natrag, obogaćenog svim različitim iskustvima. Obični čovjek, na žalost, čini sebe robom svih vrsta niskih želja, na način da se jedan dio toga nižeg uma usko ispreplete s tijelom želja, a kad dođe do razdvajanja na svršetku astralnoga života, mentalni princip se, takoreći, mora otrgnuti, a njegov najniži dio ostaje u raspadajućem astralnom tijelu.

To se tijelo, dakle, sastoji iz čestica astralne tvari kojih se niži um nije mogao osloboditi. Stoga ga one drže zarobljenog. Pri prelasku u nebeski svijet, astralni okovi se drže za jedan dio njegovog manasa, i takoreći ga trgaju. Koliko je tvari svake razine prisutno kod raspadanja astralnoga nosača ovisi o stupnju u kojem je manas nerazrješivo isprepleten s nižim strastima. Budući da je manas, prilikom uspona s razine na

razinu, nesposoban potpuno se osloboditi od tvari svake razine, lako je uvidjeti da će astralni ostatak pokazivati nazočnost svih grubih principa, kojima je uspjelo ostati s njime u dodiru.

Tako nastaju vrste bića nazvane "*Sjene*", bića koja ni u kojem smislu ne predstavljaju pravu individuu; jer ona je prešla u nebeski svijet. Unatoč tome, ovo biće posjeduje točan izgled individue, jednako kao i pamćenje. Također posjeduje sve njene sitne osobine. Jasno je, stoga, da se kod spiritističkih seansi može lako zamijeniti sa pravom osobom. Takvo biće - *sjena*, ni najmanje nije svjesno ove glume, jer glede sposobnosti mišljenja, ono se, naravno, još uvijek smatra samom osobom. Međutim, možemo zamisliti strah i neugodu kod prijatelja preminuloga kada ustanove prijearu, da su umjesto svoga prijatelja pozdravili tek bezdušni svežanj svih njegovih najnižih osobina.

Dužina života jedne takve *sjene* određena je prema količini nižeg manasa koji ju oživljuje. Budući da se on neprekidno nalazi u procesu raspadanja, njezina se sposobnost razmišljanja sve više smanjuje, iako može posjedovati veliku količinu neke čudne životinjske lukavosti. Čak i pri kraju svoga životnog vijeka još uvijek je sposobna komunicirati s fizičkim svijetom,

posuđujući privremeno inteligenciju od medija. Iz njene prirode proizlazi da je vrlo lako dostupna svim vrstama zlih utjecaja, a budući da se odjelila od višeg ega, ne sadrži u sebi ništa što bi moglo reagirati na dobre podražaje. Zbog toga je pripravna služiti neplemenitim ciljevima različitih vrsta niske crne magije. Ono što se od mentalne tvari još u njoj nalazi, postupno se raspada i vraća na svoju razinu. Ali ne vraća se nekom individualnom manasu, već prelazi, gotovo nezamjetljivo, u biće slijedećeg razreda.

5) Ljuske

Ljuske su čiste astralne lešine u kasnom stadiju raspadanja; sve mentalne čestice su izgubljene. One su potpuno bez bilo koje vrste svijesti ili inteligencije i povlače se pasivno astralnim strujama, upravo kao što i oblak može od strane vjetra biti potjeran u bilo kojem željenom pravcu; ali i tada, za kratko vrijeme one mogu biti oživljene do sablasne lakrdije života, samo ako dođu u kontakt s aurom medija. Pod datim okolnostima jedna takva ljuska nalikuju, po izvanjskom izgledu,

preminuloj osobi i može donekle pokazivati njezine uobičajene načine izražavanja i njezin rukopis; to se događa sasvim automatski, budući da najsitnije čestice ljuske imaju sklonost prilikom izvanjskog podražaja ponoviti onu radnju na koju su bile najviše naviknute; ali, koliko god inteligencije ovdje može biti pokazano, ona u svakom slučaju ne potječe od stvarne osobe, već od medija ili njegovih "kontrolnih duhova".

Češće, ipak, ona biva ponovno oživljena na sasvim drugi način, ali to će biti opisano u narednom poglavlju.

Ljuska ima, također, osobinu da nehotično priziva vibracije, obično one najnižeg reda koje su u njoj vibrirale kao "*sjene*" za vrijeme njezinoga zadnjeg stadija. Kao posljedica toga, osobe sa snažno izraženim zlim sklonostima i strastima, koje su nazočne spiritističkim seansama, osjećaju kako te sklonosti u njima rastu, kao da na njih bivaju prenošene od strane nesvjesnih ljuski.

Postoji još jedna vrsta ljuski koju u ovom poglavlju moramo napomenuti, iako ona pripada mnogo ranijem stadiju čovjekovog stanja nakon smrti. Upravo je bilo navedeno da se poslije smrti fizičkoga tijela astralni nosač razmjerno brzo preoblikuje, a eteričko se tijelo odbacuje. Eteričko tijelo ima sudbinu laganog

raspadanja, jednako kao i astralna ljuska na svom stupnju.

Eteričke se ljuske ipak ne mogu vidjeti u kretanju bez cilja, kao što je to slučaj s vrstama s kojima smo se dosada bavili. Naprotiv, one ostaju unutar nekoliko metara od raspaloga fizičkog tijela, a budući da su lako vidljive svakom i malo osjetljivom pojedincu, daju povoda učestalim pričama o sablastima na grobljima. Psihički razvijena osoba, koja prolazi kraj groblja, može vidjeti stotine tih plavkasto-bijelih maglovitih prikaza, kako lebde iznad grobova gdje su odloženi fizički omotači koje su tek nedavno napustili, a kako se oni, kao i njihovi dvojnici nalaze u najrazličitijim stupnjevima raspadanja, pogled nije nimalo ugodan. Kao i druga vrsta ljuski, ova je potpuno bez svijesti i inteligencije. Iako u izvjesnim prilikama može privremeno oživjeti u jezovitom obliku. To je moguće samo uz pomoć primjene odvratnih obreda jednog od najgorih oblika crne magije. Što manje o tom govorimo, to bolje.

Vidimo, dakle, kako redom po stupnjevima svoga uspona od zemaljskoga života do nebeskoga svijeta, čovjek odbacuje i prepušta polaganom raspadanju ništa manje od tri izumrla tijela - gusto fizičko tijelo, eteričko-fizičko i astralno tijelo - koja se sva raspadaju u svoje

sastavne dijelove i pomoću čudesne kemije prirode bivaju, svaki na svojoj razini, ponovno rabljeni.

6) Ponovno oživljene ljuske

Ova vrst bića, strogo uzevši, ne bi trebala zapravo biti smještena u ljudski razred, jer to je samo izvanjski omotač: pasivna, bezosjećajna ljuska koja je jednom bila sastavni dio čovjeka. Takav život, inteligenciju i porive koje jedno takvo biće može posjedovati, pripadaju „umjetnim formama elementala" koji ga oživljuju; to biće ipak nije ljudsko, iako je na užas, doista, kreacija čovjekovih zlih misli. Stoga će biti bolje proučiti ih potpunije pod razredom umjetnih oblika elementala, jer će njihova priroda i način nastajanja biti lakše razumljivi kada dođemo do tog dijela našeg predmeta.

Zasada neka bude dovoljno napomenuti da je ova vrst ljuske uvijek zlobno biće, pravi demon kušnje, čiji je zli utjecaj ograničen samo opsegom njegove moći. Kao i sjena, ono biva često rabljeno u svrhe *Vudu i Obeah* oblika magije. Neki pisci opisali su ih pod imenom "Elementarna bića", ali kako je taj naziv

primijenjen na skoro svaku vrstu bića nakon smrti, postao je nejasan i beznačajan pa je puno bolje da tu oznaku izbjegnemo.

7) Samoubojice i žrtve iznenadne smrti

Lako je uvidjeti da će se čovjek koji je naglo otrgnut od fizičkog tijela pri punoj snazi i zdravlju, bilo nesrećom ili samoubojstvom, naći na astralnoj razini u prilikama sasvim različitim od onog koji je umro od starosti ili bolesti. Kod ovog drugog je veza njegovih želja prema zemaljskom više ili manje olabavljenja i vjerojatno se već riješio najgrubljih čestica svog astralnog tijela; on će se zbog toga naći na šestoj ili petoj podrazini astralne razine ili čak i više. Osnovni dijelovi postupno su se pripremili na odvajanje i potresenost prilikom prijelaza nije toliko snažna.

U slučaju smrti nesretnim slučajem ili samoubojstvom tih priprema nije bilo, a povlačenje osnovnih dijelova iz njihovog fizičkog ovoja vrlo prikladno se uspoređuje s čupanjem koštice iz nezrelog voća. Veliki dio najgrublje astralne tvari drži se još za *personu*, i ona

će se zbog toga zadržavati na sedmoj, najnižoj podrazini te razine. Ona je, kako je već opisano, sve prije, nego li ugodno boravište; ipak, ona to nije u istoj mjeri za sve one koji su primorani boraviti tamo neko vrijeme. One žrtve nenadane smrti, čiji je zemaljski život bio čist i plemenit nisu srodni s tom razinom i vrijeme njihova boravka na njoj prolazi - da citiramo jedan stari izvještaj o takvom slučaju, - "ili u sretnom neznanju i potpunom zaboravu ili u stanju mirnoga počinka punoga ružičastih snova".

U suprotnom slučaju, ako je čovjekov zemaljski život bio nizak i brutalan, sebičan i bludan, tada će takvi posjedovati, isto kao i samoubojice, u punoj mjeri svijest na tom nepoželjnom području i moguće da će se razviti u strahovito zla bića. Raspaljeni strašnim požudama svih vrsta koje ne mogu izravno zadovoljiti s obzirom da više nemaju fizičkog tijela, zadovoljavaju svoje ogavne strasti putem posredovanja medija ili neke senzibilne osobe koja tada pati od neke vrste opsjednutosti. Zlobno uživaju rabeći sve vrste obmana koje im omogućuje astralna razina, kako bi druge naveli na iste ekscese koji su se za njih pokazali tako presudnima.

Još jednom citiramo isti izvještaj: „To su *Pisachas*,

Incubi i *Succubae*, po opisu srednjovjekovnih pisaca, demoni žeđi i lakomosti, pohote i škrtosti - demoni nevjerojatne lukavosti i izopačenosti, koji izazivaju svoje žrtve na užasne zločine i uživaju u takvim djelima". Iz ovoga razreda, kao i prethodnog potiču napasnici „vragovi" teološke literature; njihova moć ne djeluje ako su duša i namjere čiste; oni ne mogu ništa učiniti s čovjekom koji prije toga sam nije popustio manama, u koje ga oni nastoje povući.

Onaj, tko je nadaren psihičkim vidom, može često promatrati, kako se mnoštvo tih nesretnih bića okuplja oko klaonica, javnih kuća ili drugih još nedostojnijih mjesta gdje se mogu naći grubi podražaji u kojima uživaju i gdje se još sastaju živući muškarci i žene koji imaju požude slične njihovima. Za jedno takvo biće doista je strašna nesreća ukoliko sretne medija koji mu je sličan; ne samo da mu to omogućuje enormni produžetak svog užasnog astralnog života, već se i uvjeti za stvaranje loše karme uvijek nanovo obnavljaju; na taj način sprema samom sebi buduću inkarnaciju najniže vrste, a osim toga u pitanje dovodi gubitak velikog dijela svoje intelektualne snage, koju možda posjeduje. Ako ima toliko sreće da ne nade osjetljivu osobu, putem koje bi mogao zadovoljavati svoje požude,

neispunjene želje i strasti će se postupno ugasiti, a zbog patnje koju je taj proces prouzrokovao, vjerojatno će se otplatiti jedan dobar dio loše karme prijašnjeg života.

Položaj samoubojice postaje još teži zbog toga što je njegov prebrzi čin znatno umanjio sposobnost višeg ega da povuče svoj niži dio manasa u sebe i tako ga izložio raznolikim novim velikim opasnostima; ipak, mora se primjetiti da je težina krivnje samoubojice vrlo različita s obzirom na okolnosti, od moralno bespriekornog čina Seneke i Sokrata, pa sve do odvratnoga zločina potpuno nečasne osobe koja si oduzima život da bi izbjegla posljedicama svojih zlodjela. Samo po sebi je razumljivo da se u odnosu na ovo i njihov položaj poslije smrti znatno razlikuje.

Skrećem pozornost na to da ovaj razred, kao i *sjene* i *ponovno oživljene ljuske*, mogu biti opisani kao *vampiri*, iako možda slabije vrste; time se želi reći da oni, gdje god im se pruži prilika, produžuju svoj opstanak crpeći vitalnost iz ljudskih bića, na koje su sposobni utjecati. To je razlog zbog čega su i medij i prisutni tako slabi i iscrpljeni nakon fizičke seanse. Studenta okultizma uči se kako očuvati sebe od utjecaja tih bića. Bez tog znanja je, onima koji dolaze u kontakt s njima, vrlo teško izbjeci njihovom nametanju.

8) Vampiri i vukodlaci

Ostaju nam još samo dva primjera, još strašnija, ali srećom vrlo rijetka koje treba spomenuti prije završetka ovoga dijela. Iako se znatno razlikuju u mnogo pogleda, možemo ih staviti zajedno, jer zajednička im je osobina da predstavljaju nezemaljske zastrašujuće pojave, vrlo rijetke; ova posljednja osobina počiva na tome da su oni ostavština prijašnjih rasa - grozni anakronizmi, gnjusni ostaci jednog vremena u kojem su čovjek i njegova okolina bili mnogo drugačiji nego što su danas.

Mi iz pete glavne rase trebamo se razviti iznad svake mogućnosti susreta s tako groznim bićima koja su navedena u ovom poglavlju, a to je skoro i potpuno ostvareno, tako da se ti stvorovi obično smatraju samo bićima iz srednjovjekovnih basni. Ipak, u stvarnosti, pojedini od ovih stvorova pojavljuju se još uvijek, uglavnom u zemljama kao Rusija ili Mađarska gdje se nalazi još dosta velik dio četvrte glavne rase. Narodne priče o njima su vjerojatno često vrlo pretjerane, ali postoji jezgra užasne istine u pričama koje kolaju od usta do usta među seljaštvom srednje Europe. Općenita glavna nit takvih priča je i predobro poznata,

a da bi bilo potrebno više od površnog spominjanja. Prava je, tipična priča o vampiru, iako po vlastitom priznanju nije ništa drugo nego izmišljotina, od Sheridan le Fann "Carmila", dok se spomena vrijedan izvještaj o tom neobičnom obliku stvorova može naći u knjizi "Razotkrivena Izida".

Tko je upoznat s literaturom prirodne filozofije, zna da čovjek može provoditi jedan tako apsolutno nedostojan i sebičan život, toliko užasan i brutalan, da mu se cijeli um može sasvim zaplesti u njegovim požudama i sasvim se odijeliti od svoga duhovnog izvora u *višem ja*. Neki vjeruju da je takva pojava sasvim uobičajena i da možemo na ulici sresti gomilu takvih "bezdušnih ljudi"; ali to je na sreću neispravno. Da bi se dostigao takav užasan stupanj zla koji uključuje potpuni gubitak *persone* i slabljenje individualnosti koja se razvija, čovjek mora ugušiti svaku iskru nesebičnosti ili duhovnosti i ne smije imati nikakvih viših osjećaja; i kad se sjetimo kako se često i kod najgorih zločinaca može u najmanju ruku naći nešto bolja karakterna crta, tada ćemo uvidjeti da takve izgubljene persone mogu tvoriti doista samo jednu manjinu. Ipak, koliko god razmjerno malo, još uvijek postoje takvi, a iz njihovih redova potiču, još rjeđi, vampiri.

Izgubljeno biće otkriva brzo nakon smrti da mu je nemoguće zadržati se u astralnom svijetu, da biva neodoljivo povlačeno pri punoj svijesti tamo gdje "pripada", u misterioznu *osmu sferu*, da bi se tamo nakon iskustava za koje je bolje da ih se ne opisuje, polagano raspalo. Ako ono, pak, pogine samoubojstvom ili drugom iznenadnom smrću, može pod izvjesnim okolnostima, naročito ako ima određenog znanja o crnoj magiji, izbjeći toj groznoj sudbini i to kroz jedan „život u smrti“, koji nije ništa manje grozan - kroz užasnu egzistenciju kao *vampir*.

Budući da u osmu sferu može ući tek nakon smrti tijela, on održava tijelo u nekoj vrsti kataleptičkog sna tako da mu putem transfuzije doprema krv koju crpi iz drugih ljudskih bića svojim polumaterijaliziranim astralnim tijelom i tako masovnim umorstvom odgađa svoju konačnu sudbinu. Kako pučko praznovjerje i u ovoj prilici ispravno smatra, najlakše i najdjelotvornije protusredstvo u takvom slučaju je iskopati tijelo i spaliti ga oduzevši tako tom biću njegov *point d' appui*. Kad se grob otvori, tijelo obično izgleda sasvim svježe i zdravo, a lijes je nerijetko skroz napunjen krvlju. U krajevima gdje vlada običaj spaljivanja mrtvaca, ova vrsta vampirizma je nemoguća.

Vukodlak, jedno isto tako užasno stvorenje, rezultat je nešto drugačije karme i trebao bi zapravo zauzeti mjesto u prvom, umjesto u drugom odjelku ljudskih stanovnika te razine, jer čovjek uvijek za vrijeme svoga života počinje manifestirati svoje biće u ovom obliku. Ovdje su bezuvjetno potrebna znanja iz umjetnosti magije, u svakom slučaju toliko, da bi se mogao dopustiti izlazak svog astralnog tijela.

Kad to čini potpuno okrutan i brutalan čovjek, tada ponekad, postoje okolnosti pod kojima jedno drugo astralno biće može zaposjesti astralno tijelo i materijalizirati ga, ali ne u ljudski oblik, već u oblik bilo koje zvijeri, obično vuka. U tom stanju obilazi okolicu, ubija druge životinje, čak i ljude, zadovoljavajući na taj način ne samo svoju krvoločnost, već i onu od vražjeg bića koje ga je na to potaknulo.

U ovom slučaju, kao i kod običnih materijalizacija, prenaša se rana koja je nanescena tom životinjskom obliku na ljudsko fizičko tijelo (ovaj čudnovati proces naziva se *reperkusija*), iako će poslije smrti toga fizičkoga tijela astral, koji se vjerojatno i nadalje pojavljuje u istom obliku, biti manje ranjiv. Biće će također biti tada manje opasno, jer se ne može sasvim materijalizirati, osim ako ne nade za to prikladni medij. Kod

takvih materijalizacija vjerojatno je prisutan veliki dio tvari eteričkog tijela, a možda se čak i doziva jedan dio plinovitih i tekućih sastojaka fizičkog tijela, kao u slučaju nekih spiritističkih materijalizacija. U oba slučaja se to fluidno tijelo može udaljiti od fizičkoga mnogo više, nego što je to, koliko je do sada poznato, moguće jednom nosaču, koji posjeduje određenu količinu eteričke tvari.

U našem vremenu postala je moda izrugivati se onome što nazivamo ludim praznovjermem neobrazovanih seljaka; ali kako u gornjim slučajevima, tako i u mnogim drugima, pažljivim promatranjem okultist nalazi da su iza onoga, što na prvi pogled izgleda kao besmislica, skrivene duboke i zaboravljene istine prirode, i on uči biti opreznim kod odbacivanja i prihvaćanja činjenica.

Onaj, tko poduzme istraživanje astralne razine, ne treba se bojati da će susresti ta neugodna stvorenja, jer kao što smo već primjetili, oni su i sada vrlo rijetki, a vremenom će se njihov broj, na sreću, sve više smanjiti. U svakom slučaju, njihova je aktivnost obično ograničena na područje u blizini njihovog fizičkog tijela, što se zbog njihove izvanredno materijalne prirode može i pretpostaviti.

10) Crni mazi i njihovi učenici

Te osobe odgovaraju suprotnoj strani ljestvice našeg drugog razreda preminulih bića, tj. učenicima koji očekuju reinkarnaciju, samo što se u ovom slučaju ovaj razred, umjesto da posjeduje dopuštenje da primijeni neobičnu metodu napretka, nastoji zaustaviti prirodni tijek razvoja i održati se na astralnoj razini putem, ponekad najstrašnije vrste magijskog umijeća.

Lako se mogu načiniti različiti pododjeli tog razreda, s obzirom na njihove ciljeve, metode, moguće trajanje njihova života na toj razini, itd; budući da nisu privlačni objekt za studij, a sve što student okultizma želi o njima znati, jest kako ih se kloniti, bit će mnogo zanimljivije prijeći na proučavanje drugog dijela našeg predmeta. Ipak, može se napomenuti da svako takvo ljudsko biće koje produžuje svoj život na astralnoj razini preko svojih prirodnih granica čini to na štetu života drugih, upijajući njihov život u ovom ili onom obliku.

Neljudski stanovnici

Iako nas jedan, čak i površan pogled može poučiti da su mnoge zemaljske tvorevine prirode s kojima dolazimo u bliži kontakt, stvorene ne isključivo za našu udobnost ili našu korist, bilo je neizbježno da si je ljudska rasa, barem u svom djetinjstvu, utvarala da ovaj svijet kao i sve u njemu, postoji samo za njezino dobro i korist; potrebno je prerasti ovu djetinjastu iluziju i razjasniti naš stvarni položaj i dužnosti koje iz toga proizlaze.

Da nas većina još to nije učinila, vidi se na najrazličitije načine dnevnog življenja, naročito u odvratnim okrutnostima koje se pod imenom športa, već sasvim iz navike, vrše prema životinjama, i to od strane ljudi koji, vjerojatno, sami sebe smatraju visoko civiliziranima. Doista i početnik u svetoj nauci okultizma zna da je cijeli život svet i da bez univerzalnog suosjećanja

nema napretka; tek na jednom kasnijem stupnju studija otkriva, kolika je mnogostruka slika evolucije i koliko je razmjerno mali prostor kojeg ispunjava čovječanstvo u gospodarstvu prirode.

Postaje mu jasno da isto kao što zemlja, zrak i voda prikrivaju mirijade oblika života, koji nam se, nevidljivi običnom oku, otkrivaju pod mikroskopom, tako i više razine koje su u svezi s našom zemljom, posjeduju jednako gustu naseljenost, čije egzistencije mi obično uopće nismo svjesni. Kada se njegovo znanje proširi, postaje sve sigurnijim da se na jedan ili drugi način iskorištava svaka mogućnost napretka i iako se čini da se u prirodi rasipaju snage i ne iskorištavaju prilike, da to nije greška na svjetskom planu, već naš nedostatak znanja o metodama i namjerama prirode.

U svrhu našeg sadašnjeg razmatranja neljudskih stanovnika astralne razine bit će najbolje izostaviti one najpočetnije oblike univerzalnoga života, koji se razvijaju na način, o kojem si možemo stvoriti samo slabu predstavku, putem uvijanja u atome, molekule. Ako za početak uzmemo ono najniže, tzv. *elementarna carstva*, morat ćemo čak i tada pod ovom skupnom oznakom skupiti enormni broj astralnih stanovnika koje možemo tek površno dotaći. Ako bi ih željeli i

malo iscrpnije opisati, ova mala knjižica narasla bi do opsega enciklopedije.

Najprikladnija metoda grupiranja neljudskih bića bit će podjela u četiri razreda. Mora se odmah napomenuti da ovaj put, jedan razred ne predstavlja, kao u prethodnim odlomcima, razmjerno malu grupu, već veliko carstvo u prirodi, u najmanju ruku toliko opsežno i raznoliko, poput životinjskog ili biljnog carstva. Ovi su razredi po rangu djelomično znatno ispod ljudskoga. Neki su jednaki, a neki su po dobroti i moći daleko nadmoćniji. Neki pripadaju našoj shemi evolucije, tj. oni su ili bili ili će biti ljudi kao i mi; drugi se razvijaju u sasvim drugom pravcu.

Prije nego pređemo na pobliže promatranje, želim, kako bih izbjegao predbacivanja o nepotpunosti, primijetiti da se kod ovog dijela našeg predmeta suzdržavamo od dvije stvari. Prvo, ne izvještavamo o povremenim pojavama vrlo visokih *Adepata* s drugih planeta našeg sunčanoga sustava ili čak još uzvišenijih posjetilaca iz još veće udaljenosti, jer se takve pojave ne mogu zgodno opisati u članku namijenjenom općenitom čitalačkom krugu. Osim toga, praktički je nepojmljivo, iako teoretski moguće, da bi tako uzvišena bića došla u položaj manifestirati se na tako niskoj

razini kao što je astralna. Ako bi iz bilo kojega razloga za to imali namjeru, tada bi u tu svrhu privremeno stvorili prikladno tijelo iz astralne tvari naše planete, jednako kao što to čini prije spomenuti *Nirmanakaya*.

Drugo, sasvim neovisno o četiri razreda, u koje smo podijelili ovaj dio, postoje još dvije druge velike linije evolucije koje za sada rabe ovaj planet zajedno s čovječanstvom; ali nešto pobliža priopćenja o njima su zabranjena, budući da, kako se čini, ne postoji namjera da pod normalnim okolnostima postanu svjesni čovjekove egzistencije, kao ni čovjek njihove. Ako ikada dođemo s njima u dodir, tada će to vjerojatno biti onda na čisto fizičkoj razini. U svakom slučaju njihova veza s našom astralnom razinom vrlo je slaba, pa i jedina mogućnost da se oni tamo pojave ovisi o izvanredno nevjerojatnom slučaju u tijeku odvijanja magijske ceremonije. Ipak, taj se slučaj već dogodio, najmanje jednom, tako da kada ne bi bilo zabranjeno, kako smo već spomenuli, morali bi ih uvesti u našu listu.

1) Elementarna esencija koja pripada našoj vlastitoj evoluciji

Kao što se naziv elementarno biće primjenjivao od strane različitih pisaca bez razlike na svako moguće stanje čovjeka nakon smrti, tako se i nazivom *elemental* označavalo u različita vremena sve neljudske duhove, od božanskih *Deva*, pa redom najrazličitije vrste prirodnih duhova, sve do bezličnih esencija, koje tvore carstva ispod ili poslije mineralnih carstva, tako da je student, ako je o njima pročitao više knjiga, postao potpuno zbunjen proturječnim navodima i oznakama. Zbog toga treba zapamtiti da se u ovoj raspravi naziv *elementarna esencija* primjenjuje samo na *monadičku esenciju* za vrijeme određenih stupnjeva njenog razvitka, koja se sa svoje strane može definirati kao izlijevanje *duha* ili *božanske snage* u materiju.

Svima nam je poznato da je ovo izlijevanje snage, prije nego što dostigne stupanj individualizacije i produhovi čovjeka, prošlo šest nižih faza razvoja i svaku produhovilo - životinjsku, biljnu, mineralnu i tri elementarna carstva. Sada, budući da je te stupnjeve ispunila snagom, nazvalo ih se *životinjska*, *biljna* ili *mineralna monada*. Taj je naziv neispravan, jer davno

prije nego li je došla u neko od tih carstva, ona više nije jedna *monada*, već je postala skup od mnogo *monada*. Oznaka je izabrana samo zato da upozori da iako je diferencijacija u *monadičkoj esenciji* već davno prije započela, ipak još nije dostigla stupanj potpune individualizacije.

Kada ta monadička esencija izlijeva svoju snagu u trima velikim elementarnim carstvima, koji prethode mineralnom, označava se nazivom *elementarna esencija*. Prije nego što možemo razumjeti njezinu prirodu i metode kojima se služi, treba nam postati jasan način na koji se razvija duh prilikom silaska u materiju.

Dakle, kada duh, koji se nalazi na bilo kojoj razini (nazovimo je razina br. 1) odluči sići na narednu nižu (nazovimo je razina br. 2), mora se razviti u materiji te razine, tj. mora se oviti velom tvari razine br. 2. Isto se događa kad dalje silazi na razinu br. 3; on se mora oviti materijom te razine; tada ćemo, kako mi kažemo, imati jedan atom čije se tijelo ili vanjština sastoji od tvari razine br. 3; snaga koja ga oživljava, da tako kažemo, njegova duša neće biti duh u onom stanju u kojem je na razini broj 1, već će biti ta božanska snaga plus ovoj tvari razine br. 2. Prilikom daljnjeg silaska na razinu br. 4, atom postaje kompliciraniji, jer tada ima tijelo od

materije razine br. 4, a bit će produhovljen duhom već dvaput ovijenim, u tvari razine 2 i 3. Budući da se taj proces ponavlja na svim podrazinama svake razine Sunčevog sustava, tada je jasno, da kad početna snaga dosegne našu fizičku razinu, ona je toliko sakrivena, pa se ne treba čuditi kada je ljudi više ne mogu prepoznati kao duh.

Pretpostavimo da je *monadička esenca* obavila taj proces ovijanja sve do atomskog nivoa mentalne razine i da umjesto silaska kroz različite pododjele te razine, uroni odmah u astralnu razinu i ovije oko sebe tijelo od astralnih atoma koje produhovi. Takva tvorevina bila bi *elementarna esencija* astralne razine i pripadala bi trećem velikom elementarnom carstvu, onom koje neposredno prethodi mineralnom. Za vrijeme svoje egzistencije u dvije tisuće četiri stotine načina oblikovanja, *elementarna esencija* privlači sebi mnoge različite kombinacije tvari iz svih sedam podrazina. Ipak one su samo privremene. Po svojoj biti oni tvore carstvo, čija je bit to što je *monadička esencija* ona koja se spustila u involuciju do atomskog stupnja mentalne razine, ali koja se pomoću materije atoma manifestira na astralnoj razini.

Oba viša elementarna carstva postoje i djeluju na

višim i nižim podrazinama mentalne razine, ali njih ovdje nećemo obrađivati.

Kada se, kao što se to često događa, prilikom razgovora o grupi koju sada promatramo, govori o *elementalu*, lako se može pogriješiti, jer strogo uzevši, takvo što ne postoji. Ono što nalazimo je veličanstvena količina *elementarne esencije*, koja je čudnovato osjetljiva i na najskrivenije ljudske misli, i koja svojim nježnim vibracijama reagira velikom spremnošću u nemjerljivom djeliću sekunde, čak i na možda jedan potpuno nesvjesni podražaj volje ili želje nekog čovjeka.

U tom trenutku, kad se pod utjecajem jedne takve misli ili podražaja od strane volje oblikuje u živu snagu, u nešto, što se u stvarnosti može označiti kao jedan *elemental* ili *elementarna forma*, tada prestaje pripadati kategoriji o kojoj sada raspravljamo i uvrštava se u razred umjetnih bića. Ipak je postojanje jedne takve forme obično brzo prolazno i čim se poriv za njeno postojanje ispoljio, ona uranja natrag u nediferenciranu masu posebne vrste *elementarne esencije* iz koje je i proizašla.

Bilo bi umarajuće nabrajati sve ove vrste po redu, a čak kad bi i sastavili jednu takvu listu, bila bi za većinu nerazumljiva. Ona bi imala vrijednost samo za praktičnog učenika, koji te vrste pojedinačno može

pozivati i uspoređivati. Neke temeljne ideje o klasifikaciji razreda mogu se ipak lako objasniti i mogu biti prilično zanimljive.

Ponajprije dolazi glavna podjela koja je dala *elementarnim bićima, elementarnim formama* itd. imena, klasificirajući ih prema vrsti tvari u kojoj se nalazi njihov krug djelovanja. Ovdje se također pokazuje poznati sedmerostruki karakter naše evolucije, jer postoji sedam takvih grupa koje se odnose na sedam stanja fizičke tvari, na "elemente" zemlju, vodu, zrak i vatru... ili prevedeno sa srednjovjekovne simbolike na moderni, oštrij način izražavanja, na kruto, tekuće, plinovito agregatno stanje i četiri eterička stanja.

Dugo se vremena običavalo suosjećati i prezirati neukost srednjovjekovnih alkemičara, jer su supstancije označavali kao elemente, koji predstavljaju prema otkrićima moderne kemije sastavljena tijela. Govoreći o njima na taj način, prezirno im nanosimo veliku nepravdu, jer su njihova znanja o tim stvarima bila u svakom slučaju dublja, a ne površnija od naših. Jesu li mogli nabrojati svih 60 ili 70 supstancija, koje mi sada nazivamo elementima? U svakom slučaju oni ih nisu tako označili, jer su ih njihova okultna proučavanja naučila da postoji samo jedan element, a iz njega se

izvode ovi, kao i svi drugi oblici tvari. Tu istinu počinju otkrivati neki od najvećih kemičara našega vremena.

Činjenica je da su analize naših omalovažavanih prethodnika bile mnogo dublje od naših. Oni su spoznali eter i mogli ga promatrati, dok ga moderna znanost preduvjetuje samo kao nužnu hipotezu za svoje teorije. Bilo im je poznato da se sastoji iz fizičke tvari u četiri različita i viša agregatna stanja nego što je plinovito - činjenica koja do sada još nije ponovo otkrivena. Oni su znali da se sve fizičke stvari sastoje iz tvari u jednom ili nekom drugom od tih sedam agregatnih stanja i da je svih sedam zastupljeno, u većem ili manjem stupnju, u svakom organskom tijelu. Zbog toga su uvijek govorili o vatrenim i vodenim raspoloženjima ili "elementima", koji nama zvuče tako groteskno. Vjerojatno je da su ovu posljednju riječ rabili kao sinonim za "sastavni dio", bez da su s time i najmanje htjeli povezati ideju neke supstancije koja se ne može dalje dijeliti. Nadalje, znali su da svaki od tih "elementarnih" redova tvari služi kao polje djelovanja velikog razreda razvijajuće *monadičke esencije* i tako nazvaše tu esenciju "elementarna esencija".

Ono, dakle, što bi se trebalo pojasniti jest da u svakom djeliću krute tvari, tako dugo dok ostaje u tom

stanju, prebiva "zemaljsko elementarno biće", tj. izvjesna množina žive *elementarne esencije*, a isto tako u svakom djeliću tekuće, plinovite ili eteričke materije stanuje neko "vodeno, zračno ili vatreno elementarno biće".

Ovu osnovnu podjelu trećeg elementarnog carstva možemo predstaviti putem vodoravnih linija - tj. ovi razredi čine stupnjeve od kojih je svaki nešto manje materijalan od onoga ispod njega, a prelaze jedan u drugoga na gotovo nezamjetljiv način i zbog toga si možemo dalje predstaviti kako se svaki taj vodoravni stupanj može opet podijeliti u sedam, upravo kao što su poznati mnogi stupnjevi gustoće kod krutih, tekućih i plinovitih tijela.

Postoji još jedna podjela, koju možemo zamisliti putem okomitih linija i ta je nešto teža za razumjeti jer bi se kod detaljnijeg izlaganja mogle dodati neke činjenice, glede kojih se okultisti drže vrlo povučeno. Možda bi se najjasnije dalo iznijeti ono što je poznato o tom predmetu, ako kažemo da se u svim vodoravnim razredima i podrazredima nalaze sedam potpuno različitih *elementarnih esencija*; u toj njihovoj različitosti glavnu ulogu ne igra gustoća tvari, već puno više, tip karaktera i afinitet.

Svaki taj tip djeluje na druge da, iako im je nemoguće međusobno mijenjati svoju esenciju, u svakom od glavnih razreda tipova može se vidjeti sedam podtipova, različitih po boji koju je svaki osnovni tip primio putem utjecaja jednog drugog tipa.

Isto tako možemo opaziti da se ove okomite podjele i potpodjele potpuno razlikuju od vodoravnih, u tomu što su prve mnogo trajnije i temeljitije; jer dok elementarno carstvo u svom razvoju prolazi gotovo beskonačno polagano svim svojim vodoravnim razredima i podrazredima, i to tzv. okomitim kretanjem, tzv. kretanje "postrance" kroz sve tipove i podtipove se ne odvija; oni ostaju na cijelom dugom putu uvijek isti.

Točka koju ne smijemo izgubiti iz vida, ako želimo naučiti razumjeti razvoj elementarnog carstva, jest ta da se ono kreće u pravcu silazne krivulje, kako se to ponekad kaže. To znači da se ono sve više približava potpunom preplitanju s materijom, koje vidimo potpuno ostvareno u mineralnom carstvu, dok razvoj, inače svugdje gdje ga možemo promatrati, radi na odvajanju isprepletenosti. Dakle, napredak ovdje znači spuštanje u materiju umjesto uspona u više razine, a ta činjenica daje tom razvoju u našim očima potpuno "obrnutu" sliku, sve dok potpuno ne shvatimo njegov

cilj i svrhu. Ukoliko početnik pred očima stalno ne drži jasnu sliku, uvijek će biti zbunjen nerazumljivim anomalijama.

Unatoč tim mnogostrukim razredima i odjelima, postoje određene osobine zajedničke svim različitim vrstama te čudne, žive esencije; čak su i te osobine različitije od svega što poznajemo na fizičkoj razini, pa je vrlo teško objasniti ih onima koji ih sami ne mogu vidjeti.

Želim napomenuti, da kada bi jedan dio te esencije ostao nekoliko trenutaka sasvim bez utjecaja izvanjskih činitelja (stanje koje vrlo teško može nastupiti), apsolutno ne bi pokazao nikakav oblik, iako se nastavlja kretati najvećom brzinom. Međutim, kod najmanje smetnje, možda kao posljedice kakve prolazne misaone struje, poprima odjednom u zbunjujućoj žurbi oblike koji se naglo pokreću i stalno mijenjaju, koji neumorno kruže i nestaju poput mjehurića na površini zavrele vode.

Iako ovi oblici, koji se pojavljuju i brzo iščezavaju, imaju obično sličnost s ljudskim ili drugim živim bićima, malo ukazuju na postojanje stvarnih pojedinačnih bića u esenciji, jednako kao i promjenljivi i raznoliki valovi, koje u samo nekoliko trenutaka uzrokuje

nagli udar vjetra na do tada mirnom površinskom ogledalu jezera. Oni se pojavljuju kao refleksi iz golemoga spremišta astralnog svjetla. Obično su forme prilagođene karakteru misaone struje koja ih oživljuje; ipak, gotovo uvijek pokazuju grotesknu izobličenosť i najčešće nose u sebi nešto odbijajuće i neugodno.

Prirodno, ovdje se javlja pitanje koja je to inteligencija koja se rabi kod izbora odgovarajućih formi i njihovih izobličavanja. Ovdje nemamo posla sa snažnijim i trajnijim umjetnim elementarnim formama koje su stvorene snažnim određenim mislima, već s rezultatom kojeg je uzrokovala struja polusvjesne nenamjerne misli kojoj većina ljudi dopušta strujanje po mozgu. Inteligencija zato očito ne potječe iz uma mislitelja i nikako ne možemo vjerovati u bilo koju vrst budne mentalne sposobnosti elementarne esencije, budući da je njeno carstvo još više udaljeno od individualizacije nego mineralno carstvo.

A ipak, ona posjeduje čudesnu moć prilagodavanja, koja se čini vrlo bliska inteligenciji. Bez sumnje je ta osobina uzrok, da je u jednoj našoj ranijoj knjizi ta elementarna forma opisana kao "poluinteligentna bića astralnog carstva". Nadalje, o tim sposobnostima naći ćemo dokaze pri promatranju umjetnih razreda. Kada

čitamo o nekom dobrom ili zlom elementarnom biću (elementalu), tada to mora biti ili umjetna elementarna forma ili jedna od mnogih vrsta prirodnih duhova, jer elementarno carstvo kao takvo ne poznaje pojam dobar ili zao.

Ipak, nema sumnje da sve odjele prožima neka vrst raspoloženja ili tendencije, koja djeluje tako da se prema čovjeku postavljaju više neprijateljski nego prijateljski. Svaki početnik to zna, jer u većini slučajeva je njegovo prvo iskustvo na astralnoj razini takvo da se nade okružen velikom gomilom promjenjivih prikaza, koje mu se, prijeteći, žele približiti, ali koje se uvijek povlače ili raspadaju, ukoliko im se energično pristupi. Ovom neobičnom raspoloženju treba dodati izobličeni, neugodni izvanjski izgled. Srednjovjekovni pisci nas izvještavaju da ljudi mogu to pripisati sami sebi. U zlatno doba, prije ove tmurne sadašnjosti, ljudi su općenito bili duhovniji, manje sebični. Tada su elementarna bića (elementali) bila prijateljskija. Sada oni to više nisu, jer ljudi imaju manje simpatije prema drugima živim bićima i prema njima su postali ravnodušni.

Iz čudesne prijemčivosti i sposobnosti reakcije esencije na i najlakše misli, želje i porive, lako je razumjeti da je to elementarno carstvo kao cjelina postalo ono,

što je iz njega načinila vrsta ljudskih misli. Svatko, tko i na trenutak razmisli o tome kako neuzvišen mora biti ukupni rezultat misli današnjeg čovječanstva, pronaći će malo razloga za čuđenje da žanjemo ono što smo sijali. Ta esencija koja ne može raditi vlastite predodžbe, već samo slijepo primati i odražavati ono što joj se uputi, obično pokazuje neprijateljske karakterne osobine.

Nema sumnje da će se u kasnijim rasama ili *rundama* situacija promijeniti. Tada ih nećemo više držati za neprijateljske čimbenike, već za one koji nas mogu poučiti i pomoći nam. Čovječanstvo će kao cjelina doći na viši stupanj, a isto će se dogoditi s elementarnim carstvom kao kasnije i sa životinjskim. Očito je da u budućnosti možemo gledati u susret jednom "zlatnom dobu", vremenu kada će većina ljudi biti nesebična i plemenita pa će snage prirode s njima rado surađivati.

Činjenica da smo lako sposobni utjecati na elementarna carstva, pokazuje nam istodobno da smo prema njima odgovorni glede rabljenja tog utjecaja. Doista, kada razmislimo o uvjetima pod kojima oni postoje, sigurno je da se učinak kojeg na njih vrše misli, želje i požude svih inteligentnih stvorenja koja nastanjuju isti svijet zajedno s njima, mora uzeti u obzir u planu

našega sustava kao čimbenik u njihovoj evoluciji.

Unatoč podudarajućim učenjima svih velikih religija, masa čovječanstva još je nepromišljena glede svoje odgovornosti na misaonom području. Ako si čovjek može umisliti da njegove riječi i djela nisu škodljivi drugima, tada vjeruje da je učinio sve što se od njega moglo zahtijevati, nesvjestan činjenice da je godinama utjecao i na svoju okolinu kočeći je i ponižavajući je, puneći prostor oko sebe neugodnim stvorenjima svoga tmurnog uma. Još ozbiljnija strana toga pitanja pokazuje nam se kada razmatramo umjetne elementarne forme. U odnosu na esencu, bit će dovoljno ustvrditi kako posjedujemo moć ubrzanja ili usporavanja njezine evolucije, već prema svjesnoj ili nesvjesnoj uporabi.

U okvirima jedne takve rasprave besmisleni bi bio pokušaj tumačenja kako može netko, školovan u tom smislu, rabiti snage koje su sadržane u mnogim vrstama elementarne esencije. Velika većina svih magijskih praktičara isključivo barata njima, bilo izravno primjenom volje maga, ili putem određenih astralnih bića koje u tu svrhu stvara.

Gotovo svi fizički fenomeni na seansi izazivaju se posredovanjem ove elementarne esencije. Ona je ta, koja u najvećem broju slučajeva uzrokuje u sablasnim

kućama bacanje kamenja, zvonjenje zvona i sl. Takve pojave mogu biti izazvane bilo nesigurnim, nespretnim naprežanjem jednog, za zemlju vezanog ljudskog bića, koje želi na sebe privući pažnju, bilo zlobnim šalama nižih prirodnih duhova, koji pripadaju našem trećem razredu. Nikada elementarnu esencu ne smijemo smatrati za prvog pokretača. Ona je jednostavno "latentna" snaga koja da bi stupila u djelovanje potrebuje vanjski utjecaj.

Iako svi razredi esencije imaju sposobnost odražavanja astralnih slika, ipak je vrijedno spomena da postoji nekoliko vrsta koje primaju određene utiske mnogo lakše od drugih - koje imaju svoje omiljene oblike u koje se same od sebe prilikom neke smetnje povlače, osim ako energetski nisu primorane poprimiti neki drugi oblik, a takvi oblici su nešto manje prolazni nego ostali.

Prije nego napustimo ovaj dio naše teme, htio bih upozoriti čitatelja na misaonu zbrku u koju su upali neki koji nisu dobro razlikovali elementarnu esenciju, koju smo promatrali, od monadičke esencije, koja se upošljava putem mineralnog carstva. Monadička se esencija na jednom stupnju svoga razvitka prema čovječanstvu manifestira kroz elementarno carstvo, na

jednom kasnijem stupnju manifestira se kroz mineralno carstvo. No, činjenica da su dva dijela monadičke esencije u isto vrijeme na različitim razvojnim stupnjevima u aktivnosti i da jedna od tih manifestacija ("zemaljsko elementarno biće") zauzima i nastanjuje isti prostor kao i druga (npr. stijena), te ne smeta evoluciji jedne ili druge. Niti jedan dio monadičke esencije nema bilo kakvu vezu s drugim dijelom. Stijena će, osim toga, biti prožeta posebnom, vlastitom, vrstom sveprisutnog životnog principa, koji je isto tako potpuno različit od obiju gore navedenih esencija.

2) Astralna tijela životinja

Ona tvore vrlo opsežan razred, koji, ipak, ne zauzima posebno važan položaj na astralnoj razini, budući da njegovi članovi ostaju ovdje samo kratko vrijeme. Velika većina životinja još nije stekla trajnu individualizaciju i kad jedna od njih umre, vraća se monadička esenca, koja se manifestirala u njoj, u posebni sloj od kojeg se na neko vrijeme odvojila, donoseći sa sobom napredak ili iskustvo koje je stekla za vrijeme života.

Ona to ipak ne može učiniti odmah. Astralno tijelo životinje preoblikuje se baš kao i čovjekovo, a životinja ima stvarni život na astralnoj razini čija se dužina, koja nije velika, razlikuje prema stupnju razvoja inteligencije. U većini slučajeva ona ima samo sanjivu svijest koja se čini potpuno sretnom.

Srazmjerno malo domaćih životinja, koje su već postigle individualnost i zbog toga se više ne vraćaju u ovaj svijet kao životinje, imaju mnogo duži i intenzivniji život na astralnoj razini nego njihovi manje napredni drugovi. Na kraju postupno tonu u subjektivno stanje koje traje neko znatnije vrijeme. Jedan zanimljivi pododio toga razreda sastoji se od astralnih tijela, u "Tajnoj nauci" spomenutih, antropoida, koji su već individualizirani i spremni u slijedećoj rundi, u pojedinačnim slučajevim čak možda i prije, na ljudsko utjelovljenje.

3) Prirodni duhovi svih vrsta

U ovom razredu postoji toliko mnogo odjela i toliko su različiti da bi im trebalo posvetiti posebnu raspravu, ukoliko bi donekle htjeli biti pravedni. Neke karakteristike su im ipak zajedničke i bit će dovoljno ako o njima stvorimo neku ideju.

Prvo moramo razjasniti da se ovdje bavimo bićima koja se temeljito razlikuju od svih dosad promatranih. Iako elementarnu esenciju i životinjska astralna tijela s pravom ne ubrajamo u razred ljudskih astralnih bića, monadička će se esencija, koja u njima djeluje, ipak jednom toliko razviti i manifestirati u nekom budućem čovječanstvu kojeg možemo usporediti s našim. Kada bismo mogli gledati našu evoluciju, bezbroj vremen-
skih epoha unatrag kroz prošle svjetske cikluse, vidjeli bismo da je ono što sada nazivamo čovjekom, prošlo sličnim stepenicama svog uspona.

Ipak, to nije slučaj s golemim carstvom prirodnih duhova; oni nikad nisu bili članovi ljudskoga roda, niti će ikada postati; njihov pravac evolucije sasvim je odijeljen od našeg, a njihova jedina veza s nama je boravljenje na istoj planeti. S obzirom na neposredno susjedstvo, nužno je, pri slučajnom susretu imati

prijateljske osjećaje. Naši se pravci razvitka razlikuju, pa jedni za druge možemo malo učiniti.

Mnogi su pisci ove duhove pribrojili elementarnim bićima. U stvarnosti, oni su elementarna bića (ili točnije životinje) jedne više evolucije.

Iako su na višem stupnju od naše elementarne esencije, s njom imaju neke zajedničke karakteristike, npr. dijele se u sedam velikih razreda, koji na isti način nastanjuju sedam stanja ili stupnjeva tvari, kao i odgovarajuće vrste esencije. Tako postoje oni, da ih tako nazovemo, koji su najlakše shvatljivi, zemljani, vodeni, zračni i vatreni (eterički) duhovi - određena inteligentna astralna bića koja se zadržavaju i djeluju u bilo kojem od ovih stupnjeva tvari.

Može se pitati kako je moguće, da bilo koja vrsta stvorenja može nastaniti čvrstu tvar stijene ili jedan dio Zemljine kore? Odgovor je: budući da su prirodni duhovi izgrađeni iz astralne tvari, tvar stijene nije smetnja njihovom gibanju ili pogledu. Fizička je materija u svom krutom stanju njihov prirodni element, jedini na koga su naučeni i u kojem se osjećaju kao kod kuće. Isto vrijedi, naravno, i za one, koji žive u vodi, zraku ili eteru.

U srednjovjekovnoj literaturi zemljani se duhovi

cesto nazivaju *patuljcima*, vodeni duhovi *undinama*, zračni duhovi *silfima*, a eterički duhovi *salamanderima*. U narodnom jeziku poznati su pod mnogim imenima: *vile*, *vilenjaci*, *kućne vile*, *patuljasti kućni duhovi*, *orijaši*, *satiri*, *vražići*, *nimfe* itd. S nekim od ovih naziva označava se jedna posebna vrsta, a neke se primjenjuju za sve bez razlike.

Njihovi oblici su mnogi i različiti, no najčešće sliče ljudskom, samo su manji. Kao i gotovo svi stanovnici astralne razine, mogu poprimiti svaki izgled po volji; ali bez sumnje svaki ima svoj vlastiti oblik, ili bolje rečeno najomiljeniji oblik u kojem živi, ukoliko nema neki specijalni razlog da poprimi koji drugi. Pod normalnim okolnostima nisu vidljivi fizičkom oku, ali imaju sposobnost materijalizirati se do stupnja vidljivosti, ukoliko žele biti viđeni.

Među prirodnim duhovima postoji velik broj vrsta ili rasa pojedinci tih vrsta razlikuju se po inteligenciji i karakteru jednako koliko i ljudi. Općenito, radije potpuno izbjegavaju čovjeka. Njegovi običaji i zračenje (aura) najčešće su im mrski, a stalna silovitost astralnih struja koje pokreću čovjekove nemirne, slabo svladavane želje i požude, smetaju i dosađuju im. S druge strane, postoji dosta primjera, gdje su prirodni

duhovi sklopili prijateljstvo s ljudima i pružali im pomoć, koliko im je bilo moguće. Nalik je to opisima, u poznatim pričama, o škotskim vilama i ostalim izvještajima.

Ova spremnost na pomoć, ipak je razmjerno rijetka. U većini slučajeva kada dođu u dodir s čovjekom, pokazuju ravnodušnost ili nesklonost, ili pak uživaju zavaravati ga i priređivati djetinjaste podvale. U skoro svim osamljenim gorskim krajevima postoji u narodu velika količina pripovijetki koje dobro ilustriraju te čudesne karakterne crte, a svatko tko je posjetio spiritističke seanse tijekom kojih se očitavahu fizički fenomeni, sjetit će se primjera šaljivih, priprostih, ali dobrohotnih grubih šala koje gotovo uvijek označavaju prisutnost nekoga iz nižih redova prirodnih duhova.

U njihovim varkama mnogo im pomaže čudesna sposobnost zbunjivanja i opsjene onih koji su podložni njihovom utjecaju. Takve žrtve privremeno vide i čuju samo ono što ti vragolani žele, jednako kao što hipnotiziran čovjek čuje, vidi, osjeća i vjeruje sve što hipnotizer želi. Prirodni duhovi nemaju moć hipnotizera nad ljudskom voljom, osim u slučaju vrlo slaboumnih ljudi, ili takvih, koji se predaju takvom stanju bespomoćnoga straha, da privremeno sasvim izgube

svoju volju. Oni ne mogu raditi ništa više od varki osjetila, ali u toj su umjetnosti istinski majstori, a bilo je slučajeva gdje su opsjenili znatan broj ljudi odjednom. Pozivajući u pomoć prirodne duhove, indijski žongleri izvode najčudesnije stvari - cijelo slušateljstvo podliježe halucinaciji i primorano utvarati si da vidi i čuje cijeli niz događaja koji se uopće nisu zbili.

Prirodne duhove možemo gledati kao neku vrstu astralnih ljudi, izuzevši okolnost da ni jedan od njih - pa ni najviši - ne posjeduje trajnu, reinkarnirajuću individualnost. Očito, ono što se u njihovom pravcu evolucije razlikuje od naše jest da se razvija više inteligencije prije odvijanja trajne individualizacije; ali, o stupnjevima koje su već prošli, i koji još leže pred njima, možemo doista malo znati.

Životni vijek u različitim odjelima jako varira. Kod nekih je vrlo kratak, kod drugih, pak, mnogo duži od čovjekovog. Ta bića su nam toliko strana, da nam je nemoguće razumjeti puno od njihovog načina života; ali u cjelini, to je jednostavni, veseli i neodgovorni život, nalik životu gomile sretne djece pod iznimno povoljnim fizičkim okolnostima.

Iako spremni na varke i šale, rijetko kad su zlobni ako ih se ne izazove neopravdanim nametanjem ili

dosadivanjem. No, kao cjelina oni, također, u određenoj mjeri sudjeluju u univerzalnom osjećaju nepovjerenja prema čovječanstvu i čini se da su općenito skloni osjećati se neugodno prilikom prve pojave novog učenika na astralnoj razini, tako da ih on obično najprije upoznaje u neugodnom ili zastrašujućem obliku. Ako se ne dopusti zastrašiti njihovim dosjetkama, brzo ga primaju kao nužno zlo i ne brinu se više o njemu, dok se neki od njih mogu kasnije s njim sprijateljiti i pokazivati veselje pri susretu.

Neke su vrste ovog razreda mnogo manje djetinjaste, mnogo dostojanstvenije od onih do sada opisanih. Ovdje pripadaju bića koja se ponekad štuju pod imenom *šumski bogovi* ili *lokalni seoski bogovi*. Ta bića su vrlo prijemčiva na laskanje u obliku iskazanog poštovanja, vesele se tomu i obično su spremni, koliko je u njihovoj moći, zahvaliti se za uzvrat kakvom malom uslugom. (*Seoski bog* je, također, često umjetno elementarno biće, ali tu vrstu ćemo obraditi na za nju odgovarajućem mjestu).

Adept zna kako se može koristiti uslugama prirodnih duhova. Obični mazi mogu steći njihovu pomoć samo putem ceremonije zazivanja (invokacije), ili molbe, poziva (evokacije), a to znači: ili da privuče

njihovu pažnju kao uputitelj molbe i zaključi s njima neku vrst pogodbe, ili da pokuša pokrenuti utjecaje koji ih sile na poslušnost. Obje metode su nepoželjne, a zadnja je čak vrlo opasna, jer izvršilac razvija veliko neprijateljstvo koje može biti sudbonosno. Skoro je i nepotrebno spomenuti da učeniku okultizma, vodenom od pravog Majstora, nije dopušteno poduzeti bilo što sličnoga.

4) Deve

Najviši sustav evolucije, koji stoji u vezi sa Zemljom, je, koliko znamo, vrsta bića, koje hindusi zovu *Devas*, također Anđeli, sinovi Božji, itd. Oni se doista mogu promatrati kao carstvo odmah iznad čovjekovog. Gotovo na isti način kao što je čovječanstvo odmah iznad životinjskoga, ali s bitnom razlikom. Dok za životinju ne postoji (koliko znamo) mogućnost evolucije kroz ijedno drugo carstvo osim ljudskog, čovjeku, kada dosegne izvjesni visoki stupanj, otvaraju se različiti putevi razvitka od kojih je velika *Deva-evolucija* tek jedan.

U usporedbi s uzvišenim odricanjem *Nirmanakaya*, u nekim se knjigama govori o "pokušaju postati bogom", pokušaju, kojem su podložni oni koji izabiru ovaj drugi put razvitka; ali, iz toga izraza ne smije se zaključivati da ovdje pada ma i najmanja sjena na pohvalu onoga koji pogodi ovaj izbor. Staza kojom se uputio nije najkraća, ali je unatoč tomu vrlo plemenita i visoka, i ukoliko ga njegova visoko razvijena intuicija sili na nju, to je onda sigurno ono najbolje, koje odgovara njegovim sposobnostima. Nikada ne smijemo zaboraviti da se u fizičkom, jednako kao u duhovnom uspinjanju, ne može svatko uputiti najstrmijom stazom; sigurno ima mnogih, za koje je prividno polaganiji put jedini mogući. Bili bismo nedostojni sljedbenici naših velikih učitelja, kada bi u našem neznanju dopustili i najmanju omalovažavajuću misao o onima, čiji je izbor drugačiji od našeg.

Ma koji god stupanj povjerenja nam to nepoznavanje poteškoća nadolazećeg vremena može dopustiti, nemoguće nam je reći za što ćemo se osjećati sposobnima na ovom sadašnjem stupnju, kada nakon nekoliko života strpljive borbe steknemo pravo birati vlastitu budućnost. Doista, čak i oni "koji popuštaju kušnji da postanu bogovima" pred sobom imaju

dovoljno sjajan put, kako će se skoro vidjeti.

Da bi se izbjeglo mogućim nesporazumima, može se usput primijetiti, da se ponekad u knjigama ovom izrazu "postati Bogom" pridaje jedno sasvim različito, i to loše značenje; ali u tom smislu to zasigurno ne bi mogla biti nikakva kušnja za razvijenog čovjeka i u svakom slučaju to značenje nema ništa zajedničko s našim sadašnjim predmetom rasprave.

U literaturi Istoka riječ "Deva" primijenjuje se često općenito za sve vrste neljudskih bića, tako da uključuje, s jedne strane velika božanstva, a s druge strane prirodne duhove, kao i umjetne elementarne forme. Ovdje se pod tim treba razumjeti samo veličanstveni stupanj evolucije, kojeg ćemo sada promatrati.

Iako Deve stoje u vezi s našom Zemljom, nisu za nju privezane; jer, cijeli naš sadašnji lanac od sedam svjetova, kao cjelina je za njih jedan svijet i njihova se evolucija odvija unutar veličanstvenog sustava svih sedam lanaca. Njihove čete su dosada regrutirane uglavnom iz redova drugih čovječanstava u Sunčanom sustavu, nekih viših, a nekih nižih od našega, budući da je dosad tek mali dio našega čovječanstva dosegao stupanj na kojem im je moguće pridružiti se; ali, izgleda sigurno, da se uspon nekih od njihovih brojnih razreda nikad

nije odvio kroz bilo koje čovječanstvo koje bi se moglo usporediti s našim.

Trenutno, nije nam moguće o njima stvoriti jasnu sliku; ali sigurno je da ono što možemo opisati kao cilj njihove evolucije, stoji znatno iznad našeg; to znači, dok je svrha ljudske evolucije, uzdignuti do kraja sedme *runde* uspješni dio čovječanstva do određenog stupnja okultnoga razvitka, svrha je *Deva-evolucije*, svoje naprednije redove dovesti unutar istog razdoblja do mnogo više razine; njima, kao i nama stoji otvoreni put prema ozbiljnom naporu jednog strmijeg, ali kraćeg puta prema još uzvišenijim visinama. Što stvarno te visine znače, možemo tek nagađati.

U svezi našeg predmeta o astralnoj razini, možemo ovdje spomenuti samo niže redove ovog uzvišenog društva. Njegova tri najniža odjela (počevši odozdo) obično se zovu *Kamadeva*, *Rupadeva* i *Arupadeva*. Baš kao što je i naše tijelo ovdje, najniže moguće za nas fizičko, tako je to tijelo *Kamadeve* astralno; *Deva* se nalazi u sličnom položaju u kojem će se nalaziti čovječanstvo kada dosegne planet F (usp. A. P. Sinnet: "Ezoterijsko učenje"); živjeti normalno u astralnom tijelu, ono bi koristilo svoje mentalno tijelo pri izlasku iz astralnog i ulasku u više razine, isto kao što mi činimo s našim

astralnim tijelom; njemu, ukoliko je dovoljno razvijen, ne bi bio nikakav napor koristiti svoje kauzalno tijelo jednako kao što mi koristimo mentalno tijelo.

Na isti način obično tijelo *Rupadeva* je mentalno, budući da boravi na četiri niža ili *Rupa-stupnja* ove razine, dok *Arupadeva* pripada višim trima i ne posjeduje nikakvo drugo tijelo osim kauzalnog. Za *Rupa* i *Arupadeve* je manifestiranje na astralnoj razini, barem, isto tako rijedak događaj, kao materijalizacija astralnih bića na fizičkoj razini. Zbog toga ih ovdje samo usput spominjemo.

Glede najnižeg razreda, *Kamadeva*, potpuno pogrešno je misliti da svi oni stoje neizmjereno više od nas, jer su neki potekli iz čovječanstva koje je u nekim pogledima niže od našega. Ipak, u prosjeku stoje mnogo više od nas, jer svako stvarno i namjerno zlo oni su već odavno istrijebili. Po svojim sklonostima i sposobnostima veoma se razlikuju, pa će jedan doista plemenit, nesebičan i duhovan čovjek u skali evolucije stajati više nego neki od njih.

Njihova se pažnja može privući određenim magijskim prizivanjima, ali među ljudima samo je određen razred visokih Adepta sposoban putem svoje volje ovladati njihovom. U pravilu, čini se da uopće nisu

svjesni naše fizičke razine; ali, uvijek iznova se događa, da neki od njih, opazivši neku ljudsku teškoću koja mu budi milosrđe, pokušava pomoći, baš kao što bi netko od nas pomogao životinji u nevolji. Ali, njima je jasno da bi bilo kakvo miješanje u ljudske poslove donijelo više štete nego koristi.

Iznad *Arupadeva* postoje još drugi veliki odjeli, a opet, iznad ovih i uopće, s one strane cijelog *Deva-carstva*, nalazi se velika grupa *Planetarnih duhova*. No, promatranje tako veličanstvenih, uzvišenih bića ne bi bilo primjereno u ovoj raspravi o astralnoj razini.

Iako ih ne možemo staviti u neki od naših razreda, ipak ovo bi možda bilo najbolje mjesto za spominjanje tih čudesnih i važnih bića, četiri *Devarajasa*. U ovom imenu, riječ "Deva" ne smije se shvatiti u smislu u kojem smo ga do sada rabili, jer ova četiri kralja ne vladaju nad *Deva-carstvom*, već su to četiri "elementa" - zemlja, voda, zrak i vatra, sa svojim prirodnim duhovima i elementarnim esencijama. Kakvu su vrst evolucije oni prošli da bi dostigli svoju sadašnju veličinu, ne možemo reći; sigurno je samo to, da se nikada nisu nalazili na sličnom stupnju koji bi odgovarao našem čovječanstvu.

Često se spominju kao regenti Zemlje ili Anđeli

četiriju glavnih točaka; hindusi ih u knjigama sve zajedno zovu *Chatur-Maharajas*, i daju im posebna imena: *Dhritarashtra*, *Virudhana*, *Virupaksha* i *Vaishravana*. U istim knjigama nazivaju čete elementarnih biča *Gandharvas*, *Kumbhandas*, *Nagas* i *Yakshas*. Četiri pravca, koja se tim bićima pripisuju, s obzirom na redoslijed, su: istok, jug, zapad i sjever, a simboličke boje su im bijela, plava, crvena i zlatna. Spominju se u „Tajnoj nauci“ H. P. Blavatsky kao "Krilate svjetske kugle i vatreni kotači", a u kršćanskoj bibliji Ezekiel pravi zapažen pokušaj njihovog opisa, vrlo sličnim riječima. Podaci o njima mogu se naći u simbolizmu svake religije i uvijek im se odavalo najviše štovanje kao zaštitnicima čovječanstva.

Oni su ti, koji djeluju kao posrednici ili upravnici čovjekove *karme* za vrijeme njegovog života na Zemlji. Oni, dakle, imaju izvanredno značajnu ulogu u ljudskoj sudbini. Velika karmička božanstva Svemira (nazvana u "Tajnoj nauci" *Lipike*) važu djela svake osobe u trenutku konačnog odjeljivanja njezinih osnovnih dijelova na kraju astralnoga života i oblikuju model eteričkog tijela koji točno odgovara zahtjevima *karme* kod slijedećeg čovjekovog rođenja; *Devarajas*, sa svoje strane, oni koji vladaju elementima iz kojih odnosno

eteričko tijelo mora biti sastavljeno, uređuju njihov pravilan međusobni omjer, da bi tako namjere *Lipika* bile točno ispunjene.

Devarajas isto tako bdiju nad svim životima, dovode u ravnotežu odstupanja do kojih kod čovjeka neprekidno dolazi, tako da se ne dogodi nikakva nepravda i da se karma točno ispolji, ako ne na ovaj način, onda na neki drugi. Učena rasprava o tim bićima vrijednim divljenja može se pronaći u "Tajnoj nauci". Oni mogu, ako žele, poprimiti ljudski materijalni oblik. Postoje izvješća o više takvih slučajeva.

Svi viši prirodni duhovi i čete umjetnih elementarnih oblika djeluju kao njihovi posrednici u tom golemom poslu kojeg ovi obavljaju. Ipak, svi konci su u njihovim rukama, a cijela odgovornost počiva samo na njima. Nije čest slučaj da djeluju na astralnoj razini, ali kada do toga dođe, tada su sigurno njezini najzapaženiji neljudski stanovnici. Studentu okultizma ne treba se reci, da u stvarnosti mora postojati sedam *Devarajasa*, a ne četiri, budući da postoji sedam velikih razreda kako prirodnih duhova, tako i elementarnih esencija; ali izvan kruga iniciranih malo je poznato o tri viša, a još se manje o njima nešto može reći.

Umjetni stanovnici

Ovi čine najveći razred astralnih bića i istodobno su najvažniji za čovjeka. Njegovi su vlastiti stvorovi s njim spojeni najužim karmičkim vezama i na njega djeluju izravno i neprekidno. Oni tvore jednu, stalno novonastajuću i enormnu količinu poluinteligentnih bića, koja su među sobom toliko različita, kao i ljudske misli, i praktički se ne mogu svrstati u razrede. Jedina podjela koja može biti korisna je ona koja razlikuje one umjetne elementarne forme koje najveći dio ljudi nesvjesno prouzrokuje, od onih koje stvaraju mazi s određenom namjerom. U treći razred možemo svrstati vrlo mali broj umjetno oblikovanih bića koja uopće nisu nikakve elementarne forme.

1) Nesvjesno načinjene elementarne forme

Već je spomenuto da je elementarna esencija, koja nas sa svih strana okružuje u svim svojim bezbrojnim vrstama, poglavito osjetljiva na utjecaj ljudskih misli. Istaknuto je, da čak i jedna slučajna, površna misao, uzrokuje nastanak oblaka izvanredno brzo krećućih i brzo nestajućih formi; još moramo pokazati, kako se oblikuje njezino djelovanje kada ljudski um stvori jednu određenu, promišljenu misao ili želju.

Postignuto djelovanje vrlo je upadljivo. Misao prisvaja gipku esenciju i trenutačno je oblikuje u živo biće odgovarajućeg oblika koje se, jednom stvoreno, više ne nalazi pod vlašću svoga stvoritelja, već živi svojim životom, čija dužina stoji u omjeru s intenzitetom misli ili želje koja ga je dovela u život. Ono traje, doista, točno toliko dugo, koliko god ga misaona snaga drži zajedno. Većina misli je tako površna i neodlučna, da od njih stvorene elementarne forme imaju životni vijek od tek nekoliko minuta ili sati. Nasuprot tomu, misao koja se često ponavlja, ili neka ozbiljna želja, oblikovat će formu čiji život može trajati i mnogo dana.

Budući da se misli običnih ljudi najvećim dijelom odnose na njih same, tako oblici koje rade, plutaju

stalno oko njih i imaju sklonost podsticati ih na ponavljanje te misli koju nose u sebi, budući da takva ponavljanja, umjesto da stvaraju nove oblike, pojačavaju stare i daju im dodatni životni vijek. Čovjek koji intenzivno ponavlja neku želju, oblikuje astralnog pratitelja koji se neprestano iznova hrani istom misli i može ga pratiti godinama te stjecati sve više snage i utjecaja nad njim. Lako se može uvidjeti da u slučaju zle želje, djelovanje na njegov moral i karakter može biti izuzetno štetno.

Još istaknutije djelovanje, za dobro, kao i za zlo, imaju naše misli koje su usmjerene prema drugima, jer u tom slučaju forme ne lebde oko onog koji ih je proizveo, već oko objekta naših misli. Prijateljska misao o nekome, ili ozbiljna želja za njegovo dobro, oblikuju prijateljski elementarni oblik, koji odmah žuri prema njemu. Ako je želja određena, kao npr. da ozdravi od neke bolesti, tada je elementarni oblik snaga koja je stalno oko njega, snaga koja pospješuje njegovo ozdravljenje, odnosno štiti ga od svih utjecaja koji bi mogli ozdravljenje ugroziti. Pritom se čini kao da primjenjuje veliku inteligenciju i sposobnost prilagodavanja, iako je to zapravo samo snaga koja djeluje po liniji najmanjeg otpora, jer cijelo vrijeme djeluje u jednom smjeru

i koristi se svakim kanalom kojega može nadi; isto kao što voda u bazenu, između tuceta zatvorenih cijevi, nalazi jednu koja je otvorena i njome istječe.

Ako se želja neodređeno odnosi na njegovo opće dobro, elementarna esencija sa svojom čudesnom plastičnom prirodom odgovarat će točno i na tu manje određenu misao, a stvorena forma usmjeruje svoju snagu u bilo koju akciju koja se nudi sa svrhom dobrobiti za čovjeka. U svim slučajevima, količina takve snage koju je sposobna ispoljiti i dužina njena života, isključivo ovisi o jakosti početne želje ili misli od koje je nastala; ako se slične dobre želje ili prijateljske misli šalju u istom pravcu, ona može na taj način biti, da tako kažemo, hranjena i ojačavana, kao što i njezin životni vijek može biti produžen.

Pritom se nameće, da su te forme, kao i većina drugih bića, prožete instinktivnom željom produljenja svog života i djeluju natrag na svog stvoritelja, stalno ga podstičući na obnavljanje osjećaja koji su te oblike dozvali u život. Na sličan način utječe i na druge s kojima dolaze u dodir, iako im „konverzacija“ s njima nije tako savršena.

Sve što je rečeno o učinku dobrih želja i prijateljskih misli odnosi se i na suprotni smjer, na zle želje i zlobne

misli. Razmislimo li koliko samo zavisti, mržnje, zlobe i grubosti postoji u svijetu. Bit će razumljivo, stoga, da se među umjetnim elementarnim oblicima mogu vidjeti mnoga strašna stvorenja. Čovjek, čije su misli i želje zlobne, okrutne, bludne, sebične, vodi sa sobom, svugdje kamo se kreće, svoju zaraznu atmosferu nastanjenu užasnim bićima koje je sam napravio svojim pratiteljima. Na taj način ne nalazi se samo on u vlastitom, žalosno lošem stanju, već predstavlja opasnost onečišćenja za ljude oko sebe; on izvrgava sve, koji na svoju nesreću dolaze s njim u dodir, riziku moralne zaraze pod utjecajem njegovih odvratnosti s kojima voli biti okružen.

Osjećaj zavisti ili ljubomorne mržnje prema drugome odašilje zlu elementarnu formu koja lebdi oko njega i traži slabu točku putem koje na njega može djelovati; ako je taj osjećaj trajan, takvo jedno stvorenje bit će neprekidno hranjeno i osposobljeno produžiti svoje nepoželjno djelovanje tijekom dugog vremena. Ipak, ne može proizvesti učinak na osobi protiv koje je usmjeren, ako ona sama nema neku slabost koja bi joj dozvolila pristup i djelovanje i koja bi joj služila kao uporište. Svi takvi utjecaji odbijaju se odmah od aure čovjeka čistih misli i plemenitog života, budući da ne

nalaze ništa za što bi se mogli uhvatiti i u tom slučaju djeluju u skladu s jednim zanimljivim zakonom, povratno u svoj svojoj snazi na njihovog početnog stvoritelja; u njemu, možemo pretpostaviti, nalaze vrlo prikladan krug djelovanja i tako se karma njegovih zlih želja ispoljuje odmah, baš pomoću samoga bića kojega je on dozvao u život.

Ipak, ponekad se događa da neka elementarna forma ove vrste, zbog različitih razloga, ne može usmjeriti svoju snagu niti na predviđeni cilj, niti na svog stvoritelja i u takvim slučajevima postaje neka vrst lutajućeg demona koji može biti vrlo lako privučen od strane čovjeka koji se predaje osjećajima sličnim onima od kojih je on potekao; onda, još više podražuje takve osjećaje u njemu da bi iz njih izvukao novu snagu; ili on zrači svoj sakupljeni loš utjecaj na čovjeka kroz svako slabo mjesto na čovjeku koje bi čovjek pokazao. Kada je neka lutajuća *larva* toliko snažna da se isplati zaposjednuti je i u njoj prebivati, tada elementarni oblik čini upravo to i ne rijetko, budući da je posjedovanje jednog takvog privremenog doma osposobljava za pažljiviju zaštitu i njegu svojih strašnih pomoćnih sredstava. U tom obliku manifestira se ponekad putem medija i glumeći ulogu nekog dobro poznatog

prijatelja, dobiva mogućnost vršenja utjecaja na ljude na koje inače ne bi mogao utjecati.

Gore napisano nanovo pokazuje (već sam prije na to upozoravao), koliko je važno držati naše misli pod strogom kontrolom. Dobročudan čovjek koji se bojažljivo drži toga da ispunjava svoje dužnosti prema bližnjima, riječju i djelom, sklon je vjerovanju da se njegove misli ne tiču nikoga, osim njega samoga, pa ih pušta da lutaju u svim smjerovima, nemajući pojma o tome koji niz štetnih stvorenja odašilje u svijet.

Na takvog bi čovjeka točno razumijevanje učinka misli i želja, kroz stvaranje elementarnih oblika, došlo kao potresno otkriće. S druge bi strane to razumijevanje bila najveća utjeha mnogim predanim, zahvalnim dušama koje su pritisnute osjećajem da nisu sposobne uzvraćati ljubaznosti koje su im iskazali njihovi dobročinitelji. Jer, imati prijateljske misli, odašiljati ozbiljne, dobre želje mogu isto tako lako i uspješno siromašni, kao i bogati, i skoro svatko je sposoban, ako se potruđi, poslati i održavati dobrog anđela (možemo ga tako nazvati s obzirom na njegovo djelovanje) svome bratu ili sestri, prijatelju ili djetetu koje najviše voli, bez obzira na kojem se dijelu svijeta nalazi.

Mnogo su se puta majčine misli i molitve oblikovale

u anđela čuvara za dijete i pružale mu podršku i zaštitu, osim u skoro nemogućem slučaju kada dijete ne bi posjedovalo crtu u svom karakteru koja bi takvom dobrom utjecaju mogla izaći u susret.

Postoji zanimljiva činjenica koju je vrijedno spomenuti: čak i nakon prelaska u nebeski svijet, ljubav koju majka zrači na svoju djecu i koju zamišlja oko sebe, djeluje na tu djecu, iako oni još žive na ovom svijetu. Često pojačava elementarni oblik zaštite koju je stvorila kad je još bila na zemlji, sve dok njeni miljenici i sami ne napuste svijet. Kako primjećuje gospođa Blavatsky: "njezinu će ljubav djeca na Zemlji uvijek osjećati; ona će se javljati u njihovim snovima, kao i u različitim prilikama - u brižnoj zaštiti i izbjegavanju opasnosti, jer ljubav je snažan štit i nije ograničena prostorom i vremenom" ("Ključ teozofije").

Ipak, ne smijemo sve izvještaje o pomaganju od strane anđela čuvara pripisati djelovanju umjetnih elementarnih formi, jer u mnogo su slučajeva takvi "anđeli" duše živih ili nedavno preminulih ljudskih bića, pa su i oni katkada, iako rijetko, bili *Deve* (vidi "Nevidljivi pomagači").

Ova snaga koju posjeduje neka ozbiljna želja, naročito ako se često ponavlja, za stvaranje aktivnog

elementarnog oblika, koji energično prodire u smjeru svog ispunjenja, znanstveno je tumačenje onoga što pobožni ali nefilozofski ljudi opisuju kao uslišanje molitve. Ima slučajeva, iako u današnje vrijeme rijetkih, da *karma* osobe koja tako moli, dopušta izravnu pomoć Adepta ili njegovog učenika; ima još jedna rjeđa mogućnost, a ta je djelovanje *Deve* ili nekog drugog prijateljski nastrojenog prirodnog duha; u svim tim slučajevima najlakši i najbliži način za takvu pomoć bio bi jačanje i inteligentno usmjeravanje elementarnog oblika kojega je već stvorila želja.

Nedavno je jedan naš istraživač upoznao zanimljiv i poučan primjer takve elementarne forme, koja posjeduje, pod povoljnim okolnostima, izvanredno dugi životni vijek. Svi, koji su već nešto o takvim stvarima čitali, znaju da se u mnogim našim starim obiteljima prepričava kako im, već od davnih vremena, dolazi neka vrsta upozorenja na smrt, fenomen ove ili one vrste, kojim se nekoliko dana unaprijed objavljuje približavanje smrti glave obitelji. Slikoviti primjer za to je dobro poznata priča o bijeloj ptici u obitelji Oxenhama, čija se pojava od davnih vremena, još od vremena kraljice Elizabete, smatra sigurnim predskazanjem smrti nekog člana obitelji. Drugi primjer je

sablasna kočija koja dolazi do vratiju nekog dvorca na sjeveru, u trenutku kada predstoji sličan žalosni događaj.

Takav fenomen nastupa i u obitelji jednoga našega člana, ali je ipak po svom karakteru puno uobičajeniji i manje napadan od ovih gore spomenutih. Sastoji se u svečanoj i upečatljivoj glazbi, sličnoj pogrebnoj pjesmi, koja se čuje u zraku i to tri dana prije smrti. Naš član čuo je dvaput te mistične zvukove i pronašao da je ova opomena u oba slučaja bila točna. Znao je, iz obiteljske tradicije, da se to isto već stoljećima odigrava, i odlučio je okultnim putem naći razlog toj čudnoj pojavi.

Rezultat je bio neočekivan, ali zanimljiv. Izgleda, da se negdje u XII. stoljeću glava obitelji priključio križarima kao i mnogi drugi hrabri ljudi, te sa sobom poveo svoga najmlađeg sina miljenika, kako bi ovaj u svetom ratu stekao zasluge - mladića koji je mnogo obećavao, a čiji je uspjeh u životu bio najveća želja njegova oca. Na nesreću, mladić je u bitci bio ubijen, a otac je zapao u duboki očaj; oplakivao je ne samo gubitak sina, već i više, da je tako naglo otkinut od ponoći svoje bezbrižne i ne sasvim besprijekorne mladosti.

Starog je čovjeka taj osjećaj tako duboko prožeo, da

je odbacio vitešku odoru i pristupio velikom monaškom redu, zavjetovavši se da preostali dio života posveti molitvi, u prvom redu za dušu svoga sina, a kao drugo, da otada nijednog njegovog potomka smrt ne pogodi nepripremljenog. Dan za danom, tijekom mnogih godina prelijevao je svu energiju svoje duše u tu jednu intenzivnu želju, čvrsto vjerujući da će se na bilo koji način ispuniti ono, za čime toliko teži.

Onaj koji je već napravio neke okultne studije, moći će lako procijeniti kakav je učinak morala imati takva odlučna i dugo vremena podržavana misaona struja; naš viteški redovnik stvorio je umjetni elementarni oblik neizmjerne snage i učinkovitosti u tu posebnu svrhu i sakupio u njoj zalihu snage koja joj je omogućila izvršavati njegovu želju tijekom neodređenog vremena.

Elementarni oblik je savršeni akumulator, baterija za koju praktički nema utroška energije i ako promislimo kakva je morala biti njezina početna snaga i kako se razmjerno sporo troši, nećemo se čuditi da još i sada pokazuje nesmanjenu vitalnost i još opominje izravne potomke starog križara o njihovom predstojećem kraju, ponavljajući im u tu svrhu neobičnu tužnu glazbu koja je prije sedam stotina godina odzvanjala u Palestini, na grobu jednog hrabrog mladog ratnika.

2) Svjesno načinjeni elementarni oblici

Kada ovakvi uspjesi, koji su upravo opisani, mogu biti postignuti misaonom snagom ljudi, koji se potpuno nalaze u tami glede onoga što zapravo čine, može se lako shvatiti da mag, koji je u to upućen i koji točno može vidjeti kakav učinak proizvodi, može izraziti tim putem golemu snagu. Doista, okultisti oba pravca, kako bijele tako i crne škole, često u svom radu rabe elementarne oblike i malo je zadaća koje oni ne mogu izvesti ukoliko su znanstveno proizvedene i znalački i spretno vođene. Jer, onaj tko zna kako se to radi, može ostati u vezi s elementarnom formom i upravljati njome bez obzira na udaljenost, tako da u stvarnosti postupa kao da posjeduje punu inteligenciju svog gospodara.

Na taj se način ponekad odašilju vrlo određeni i djelotvorni "anđeli čuvari" iako je, vjerojatno, vrlo rijetko da karma dopušta odlučno miješanje u život nekoga čovjeka, kao što bi to ovdje bio slučaj. Ali, nekom Adeptovom učeniku npr., kojem bi prilikom izvršavanja zadaća dobivenih od Adepta prijetila opasnost da bude napadnut od sila za koje njegova snaga, koja je bez zaštite, ne bi bila dovoljna, dodjeljuju se takvi "anđeli čuvari", koji su se izvrsno iskazali

svojom stalnom budnošću i Čudesnom snagom.

Kod nekih postupaka visoke crne magije dozivaju se u život elementarni oblici velike moći. Od strane takvih bića načinjeno je, na različite načine, mnogo zla. Ali, za njih vrijedi, kao i za prijašnji razred, da ako krenu prema osobi na koju zbog njezine čistoće karaktera ne mogu utjecati, djeluju sa užasnom silinom natrag na svoga stvoritelja. Srednjovjekovna priča o magu rastrganog u komadiće od zlog neprijatelja kojeg je sam stvorio, nije, dakle, puka bajka, već ima doista za osnovu tu odvratnu činjenicu.

Takva stvorenja, zbog različitih razloga, ponekad izmiču vladavini onih koji se pokušavaju njima koristiti i postaju besciljno lutajući demoni, isto kao i oni oblici koji su spomenuti u prijašnjem poglavlju; ali, budući da ovi, koje sada promatramo, imaju puno više inteligencije i snage, a i mnogo dulji život, razmjerno tomu su i opasniji. Oni neprekidno traže način kako produljiti svoj život, ili da poput vampira sišu živomu snagu iz ljudskih bića, ili djeluju tako da im se prinose žrtve; kod poludivljih plemena često su mudrim vladanjem uspjeli da budu priznati seoskim ili obiteljskim božanstvima.

Sva božanstva, koja zahtijevaju krvave žrtve, mogu

se uvijek uzeti kao ona koja pripadaju najnižem i naj-njnusnijem razredu toga reda; druge, manje odvratne vrste zadovoljavaju se ponekad žrtvama od riže i svim vrstama kuhane hrane. U nekim područjima Indije mogu se naći obje vrste; sve do današnjeg dana oni imaju ugled; u Africi su vjerojatno još razmjerno brojniji.

Posredstvom plodova koji im se tim žrtvovanjima prinose, a još više vitalnošću koju isisavaju od svojih sljedbenika, mogu produžiti svoj život za nekoliko godina, pa čak i stoljeća, pri čemu zadržavaju dovoljno snage da od slučaja do slučaja izazovu bezopasne fenomene kako bi time podstakli vjeru i revnost svojih sljedbenika; ukoliko uobičajeno prinošenje žrtvi popusti, redovito se na neki način pokazuju neugodnima.

Tako su npr. urođenici jednog indijskog sela primijetili da čim iz bilo kojeg razloga mjesni bog ili božica nisu dobili svoj redovni obrok, sama od sebe izbija vatra u kolibama, ponekad u tri ili četiri u isto vrijeme, a gdje je po njihovom mišljenju, za to djelo bila isključena mogućnost sumnjičenja ljudi.

Umijeće proizvodnje elementarnih oblika krajnje zlih i moćnih bila je, čini se, specijalnost maga s Atlantide - "Majstora crnih lica". Primjer, što su oni u

tom pravcu bili sve u stanju učiniti, navodi se u „Tajnoj nauci“, gdje čitamo o čudesnim životinjama koje govore i koje se krvavim žrtvama smiruju, da ne bi probudili svoje gospodare i opomenuli ih na skoro uništenje. Osim tih čudnih stvorenja stvorili su i druga umjetna bića tako strašne modi i energije da su se, po nekim mračnim nagovještajima, neki od njih sve do danas održali na životu, iako je prošlo više od 11. 000 godina od katastrofe koja je snašla njihove prvobitne gospodare.

Strašna indijska božica Kali, čiji se sljedbenici prisiljavaju da u njezino ime čine grozne zločine nazvane Thuggee, obožava se još i danas u ceremonijama koje su previše gnjusne da bi ih opisivali - mogla bi biti ostatak sustava koji je morao biti uništen, čak i pod cijenu potonuća jednog kontinenta i uništenja šesdeset i pet milijuna ljudskih bića.

3) Umjetna ljudska bića

Sada ćemo promatrati razred bića čija je brojnost veoma mala, ali koji je zbog svoje veze s jednim od najvećih pokreta modernog vremena stekao važnost koja je potpuno izvan omjera s njegovim brojem. Postoji nedoumica da li bi ovaj razred trebalo svrstati u prvi ili treći glavni odjel; unatoč tomu što se bića sigurno moraju računati kao ljudska, toliko su udaljena od tijeka obične evolucije i potpuno su produkt jedne izvanjske volje, pa se po prirodi ipak najbolje priključuju umjetnim bićima.

O njima ćemo najlakše dobiti sliku ako započnemo s poviješću njihovog nastajanja i još jednom bacimo pogled na veliku rasu s Atlantide. Kada mislimo o Adeptima i okultnim školama toga naroda, tada nam se nenamjerno pred očima pojavljuje zla praksa njihovih posljednjih dana o kojima smo već toliko mnogo čuli; ali ne smijemo zaboraviti da je prije tog razdoblja sebičnosti i propadanja, moćna civilizacija Atlantide donijela i mnogo plemenitoga i čudesnoga i da je među njezinim vodama bilo nekih koji danas stoje na najvišim vrhuncima koje je čovjek do sada dostigao.

Adepti dobrog Zakona osnovali su lože okultnih

studija kao pripremu za inicijaciju; jedna od njih nalazila se u određenom dijelu Amerike, koja je u ono vrijeme velikom *Atlantskom monarhu*, jednom od "Božanskih Vladara Zlatnih Vrata" bila obvezna plaćati danak. Loža je doživljavala, ponekad, čudne obrate premještajući svoje sjedište uvijek nanovo iz zemlje u zemlju, čim je ova bila preplavljena nekim neskladnim elementom neke kasnije civilizacije; ali, unatoč tomu, ta loža postoji sve do današnjih dana i služi se još uvijek istim obredima staroga svijeta i čak još poučava atlantski jezik kao sveti tajni jezik, kojim se služila prije toliko puno tisućljeća, prilikom svog osnutka.

Ona je još uvijek ono, što je bila od samog početka, Loža okultista s čistim, filantropskim ciljevima, koja učenike koje smatra toga dostojnima, vodi na putu spoznaje i usmjerava prema postizanju psihičkih moći, ali tek kada kandidat položi najoštrije probe glede svoje zrelosti. Njezini učitelji ne stoje na razini nekog Adepta, ali su ipak stotine u njoj naučile, kako zakoračiti na stazu, koja ih je u kasnijim životima dovela do Adeptstva; loža također ne sačinjava jedan dio Himalajskog bratstva; ali neki Članovi tog Bratstva su u svojim prijašnjim inkarnacijama stajali s njom u vezi i zato se više nego obično prijateljski zanimaju za njezin rad.

Iako su poglavari te lože, sebe i svoju družinu, držali strogo u pozadini, ipak su s vremena na vrijeme, činili ono što su mogli, da bi pridonijeli širenju istine u svijetu. U očaju, kojeg je uzrokovalo bujanje materijalizma, koji je prije otprilike stotinu godina prijetio ugušiti svaku duhovnost u Europi i Americi, odlučili su se na pokušaj svladati novim metodama i omogućiti da svaki razuman čovjek stekne apsolutni dokaz o životu neovisnom o fizičkom tijelu; nastojanje znanosti upravo je bilo poricanje takvoga života.

Fenomeni izazvani u tu svrhu sami po sebi nisu bili apsolutno nepoznati, jer je povijest svih vremena u ovom ili onom obliku o njima izvještavala; ali, organiziranje fenomena, njihovo dozivanje takoreći na zapovijed je bilo za moderni svijet zasigurno nešto novo.

Pokret, kojega su tako inicirali, postupno je izrastao u toliko prošireni spiritizam, ali bilo bi nepravедno začetnike toga pokreta učiniti izravno odgovornima za posljedice koje su iz toga nastale; u svakom slučaju, moramo priznati, da su svoju svrhu ispunili utoliko, da su nebrojeno mnogo ljudi preobratali iz jedne vjere, da tako kažemo, u čvrsto uvjerenje, u barem neku vrstu budućeg života.

To je bez sumnje sjajan rezultat, iako postoje oni koji

misle da se to postiglo uz previsoku cijenu.

Metoda, koju su primijenili bila je izabrati preminulog čovjeka, dovesti ga na astralnoj razini do potpune svijesti, poučiti ga u određenoj mjeri o astralnim snagama i mogućnostima i tada ga staviti nekoj spiritističkoj grupi na raspolaganje. On je pak „poučio“ druge preminule osobe u istom pravcu, tako da su svi djelovali na sudionike seanse i razvili ih kao medije; tako je spiritizam narastao i procvjetao. Sigurno je da su se živi članovi prvobitne lože manifestirali ponekad u astralnom obliku ponekoj spiritističkoj grupi, možda to čine još i sada, ali najčešće priopće osobama, koje su se stavile na raspolaganje, potrebne upute i direktive. Nema sumnje da je pokret rastao puno brže nego što su pretpostavljali, tako da je brzo izmakao njihovoj kontroli i zbog toga ih, kako je već rečeno, možemo samo neizravno proglasiti odgovornima za kasnija izobličenja.

Naravno da su osobe, koje su se bavile spiritističkim grupama, vodile mnogo intenzivniji astralni život i njihov je prirodni napredak zbog toga bio usporen; iako je ovdje bila mjerodavna ideja da se sve što se na ovaj način izgubi, nadoknađuje dobrom karmom, koja se stječe vođenjem drugih na putu k istini, ubrzo se

pokazalo nemogućim, koristiti se „duhovnim vodičem“ duže vrijeme, a da mu se time ozbiljno i trajno ne naškodi. U nekim slučajevima su zbog toga takvi vodiči bili povučeni i zamijenjeni drugima; u drugim se slučajevima, iz različitih razloga, takva promjena nije smatrala poželjnom i tada je usvojeno neobično pravilo, koje je potaklo nastajanje posebnog razreda stvorenja, koje smo nazvali "umjetna ljudska bića".

Višim principima prvobitnoga "vodiča" dopušteno je daljnje napredovanje na njegovom usporenom uspijanju u nebeski svijet; ali, "sjenu", koju je ostavio za sobom, uzelo se u posjed, održavalo se i utjecalo na nju, tako da se začuđenoj spiritističkoj grupi činila praktički istom kao i prije. Čini se da su to najprije učinili članovi same lože; no, po svemu sudeći, brzo su taj postupak našli neprikladnim i neprimjerenim, ili ga smatrali rasipanjem snage; na isti prigovor naišla je i uporaba umjetnog elementarnog oblika i tako je odlučeno da preminula osoba, koja je bila predviđena da zamijeni prijašnjeg "duhovnog vodiča", to i dalje čini, jedino što bi članovi lože uzeli njenu "sjenu" ili još bolje "larvu" i tako stvarno poprimili njen izvanjski oblik.

Tvrđi se, da su se neki članovi lože tome protivili, zato što je ovdje u određenom smislu riječ o prijevari,

iako je svrha sasvim dobra; ali, čini se da je opće mišljenje bilo, da se ovdje ne može govoriti o prijevari, jer je sjena u stvari ista i da u svakom slučaju sadržava nešto od nižega Manasa.

To je, dakle, povijest nastajanja umjetnih ljudskih bića, a priča se, da je u nekim slučajevima napravljeno više od jedne takve zamjene, bez da je to probudilo sumnju, iako su, s druge strane, neki spiritistički proučavatelji primijetili da se nakon nekog vremena počinju primjećivati određene razlike u karakteru i raspoloženju "duha".

Nepotrebno je isticati, da nijedan Adept Bratstva nije nikad poduzeo oblikovanje umjetnog bića takve vrste, iako se nisu htjeli miješati u posao onima koji su takav čin smatrali ispravnim. Slaba strana te metode je u tom da su i mnogi drugi izvan početne lože mogli usvojiti isti plan, i da nije postojalo sredstvo da se spriječe crni mazi u stvaranju manifestiranih duhova, kao što se tvrdi da su to zaista i činili.

S ovim razredom zaključujemo naš pregled stanovnika i gostiju astralne razine. Ovaj popis može se sa već spomenutim ograničenjima smatrati prilično potpunim; ipak, mora se još jednom naglasiti da ova rasprava ne želi ništa drugo nego skicirati samo obrise širokog,

opsežnog predmeta, za čiju bi detaljniju obradu bio potreban cijeli život proučavanja i teškog rada.

Fenomeni

U prethodnom su poglavlju spomenuti različiti nad-fizički fenomeni i u određenoj mjeri objašnjeni. Možda je ipak poželjno, prije zaključka, vratiti se još jednom na njih i dati pregled pojava s kojima se proučavatelj tog područja najčešće sreće, te pokazati s pomoću kojih se sila, koje smo već opisali, one prizivaju. Pomoćni izvori astralnog svijeta su toliko različiti, da se gotovo svaki poznati fenomen može izvesti na više različitih načina. Zbog toga je moguće postaviti samo opća pravila.

Pojave ili "duhovi" dobar su primjer za gore navedeno, jer s obzirom na nepreciznu uporabu jezika, pod ovu oznaku spadaju skoro svi stanovnici astralne razine. Psihički razvijeni ljudi u svako doba, čim zažele,

vide takve stvari, ali da bi jedan obični čovjek „vidio duha“, kao što se to obično kaže, mora se dogoditi jedna od dvije stvari; ili se taj duh mora materijalizirati, ili se tom čovjeku mora za jedan trenutak otvoriti psihički vid. Ali, zbog toga što se niti jedna od ovih obiju stvari ne događa često, nećemo na ulici gledati "duhove" tako često kao što gledamo žive ljude.

Sablasi na groblju

Ako se vidi „duh“ kako luta oko groba, to je vjerojatno eteričko tijelo nedavno pokopanog čovjeka, iako to može biti i astralno tijelo živog čovjeka koji u snu posjeduje grob prijatelja; ili to može biti materijalizirani misaoni oblik, tj. umjetno elementarno biće, stvoreno energijom s kojom čovjek smatra da je prisutan na datom mjestu. Te različite mogućnosti lako će razlikovati onaj, koji je izvježban u astralnom viđenju; ali netko, koji tako nešto rijetko vidi, označit će ih sve s općenitim nazivom "duh".

Pojava onoga tko umire

Prikaze u času smrti nisu rijetke. Često su to stvarni posjeti koje radi astralno tijelo umirućega, točno trenutak prije napuštanja, iako i ovdje mogu biti misaoni oblici koje je stvorio umirući svojom snažnom željom da još jednom vidi nekog prijatelja, prije nego što krene u susret neizvjesnoj budućnosti. Ima slučajeva u kojima je pohod uslijedio nakon smrti, umjesto prije, i u takvim slučajevima posjetitelj je, zaista, sablast, ali iz različitih razloga taj je način prikazivanja rjeđi od drugih.

Sablasna mjesta ili kuće

Pojave na mjestima, na kojima je počinjen kakav zločin, obično su misaone forme zločinca koji živ ili mrtav, najčešće mrtav, uvijek iznova razmišlja o okolnostima svoga čina; budući da upravo na godišnjicu zločina te misli posebno živnu u njegovom umu, često su samo u tom slučaju umjetna elementarna bića, koja je stvorio, dovoljno jaka da se materijaliziraju i tako

postanu vidljiva običnom oku, činjenica koja razjašnjava periodičan nastup nekih pojava te vrste. Ovdje postoji još jedna druga točka: gdje god se zbiva kakvo potresno mentalno uzbuđenje, gdje god se osjećaju panika, bol, briga, mržnja ili bilo koji oblik strasti, tada se u astralu izaziva snažan utisak, tako da se i čovjek, koji skoro nema nikakve psihičke sposobnosti, nade pod tim snažnim utjecajem; tada je potrebno samo jedno privremeno povišavanje prijemčivosti, da bi mu omogućilo gledanje cijelog procesa, gledanje scene u svim njezinim pojedinostima kako se prividno odvija pred njegovim očima; u takvom slučaju on će, naravno, tvrditi da na tom mjestu postoje sablasti, da je vidio duha.

Stvarno, neki se ljudi, koji sada još nisu sposobni za bilo kakav psihički vid, često oneraspolože prilikom pohađanja takvih mjesta; ima npr. mnogo onih, koji se osjećaju vrlo nelagodno u blizini *Tyburn-drвета* (mjesto za smaknuće), ili ne mogu izdržati u sobi užasa kod gđe. Tussaud; i ne slute da njihova nelagodnost dolazi od užasnih utisaka koji se u astralu drže mjesta i predmeta užasa i zločina, kao i od prisutnosti odvratnih astralnih bića, koji se uvijek vrte oko takvih mjesta.

Obiteljski duhovi

Obiteljski duh, nezaobilazan u pričama o natprirodnim pojavama i koji pripada inventaru svakog starog plemićkog dvorca, može biti misaoni oblik, ili neobično živahni utisak u astralnoj tvari, ili doista neki za zemlju vezani predak koji još obitava na mjestima na kojima su se njegove misli i nade nalazile za života.

Zvonjenje zvona, bacanje kamena, itd.

Druga vrst pojave koja se izražava u obliku zvonjenja zvona, bacanja kamena ili razbijanja posuda i tomu slično, već je spomenuta i skoro je uvijek djelo elementarnih snaga, koje su ili slijepo stavljene u gibanje nespretnim pokušajem za to neuvježbane osobe da bi se privukla pažnja nekog još živog prijatelja ili ih namjerno rabi neki djetinjast i zlonamjeran prirodni duh.

Vile

Prirodni su duhovi, također, odgovorni za čitavu istinu u čudnim pričama o vilama koje su u ponekim seoskim područjima toliko raširene. Privremeni nastup vidovitosti, koji nije rijedak među stanovnicima gorskih krajeva, omogućuje, ponekad, kojem okašnjelom putniku promatranje njihovog veselog poskakivanja; ponekad se čudno našale s preplašenom žrtvom, namjeste mu opsjenu, te vjeruje da vidi npr. kuće i ljude tamo gdje zna da oni ne postoje. Često to ne predstavlja samo jednu trenutačnu opsjenu, jer se događa da čovjek proživljava čitav niz umišljenih ali jasnih i upečatljivih avantura, da bi onda odjednom ta cijela sjajna okolina nestala, ostavivši ga da se opet nade u nekoj usamljenoj dolini ili vjetrovitoj ravnici. S druge strane, nije preporučljivo prihvatiti sve ove pučke priče kao činjenicu, jer se najgrublje praznovjerje često miješa u teorije seljaka o tim bićima.

Istim bićima moraju biti pripisani mnogi fizički fenomeni na spiritističkim seansama; kod pojedinih seansi bit će doista u potpunosti sve od njih izvedeno. Takva predstava može donijeti neke iznenađujuće pojave, kao npr. odgovaranje na pitanja, predaju

tobožnjih poruka udarcima ili nagibanjem stola, nastup svjetlosnih pojava, donošenje predmeta, čitanje misli nekoga od prisutnih, pisanje i crtanje, čak i materijalizaciju.

Doista, prirodni duhovi mogu, ako si daju truda, izvesti briljantnu seansu, kao bilo koju o kojoj smo možda čitali; jer iako postoje fenomeni, za koje oni nisu sposobni, tada im njihova čudesna spretnost u opsje-njivanju omogućuje bez teškoća uvjeriti cijelu grupu da se ti fenomeni doista i zbivaju, osim ako je prisutan školovani promatrač koji razumije njihovo umijeće i zna kako ih razotkriti. Možemo općenito pretpostaviti da, kada god se na seansi zbivaju ludorije i šale, da u tome sudjeluju ili niži prirodni duhovi, ili nerazvijena ljudska bića, koja su još uvijek djetinjasta kao i prije na zemlji, kada su uživali u takvim nepodopštinama.

Bića koja prenose poruke

Što se tiče bića koja na seansi daju priopćenja ili zaposjedaju medija u transu i govore kroz njega, njih ima čitavo mnoštvo; skoro da ne postoji ni jedna vrsta

stanovnika astralne razine koja nije zastupljena, iako, s obzirom na većinu poruka, sve govori protiv toga da one dolaze s nekog višeg stupnja. "Duh" koji se javlja, može biti upravo to za što se izdaje, ali najvjerojatnije to neće biti slučaj. Obični sudionik seanse nema mogućnosti razlikovati pravo od krivog, jer jedno takvo biće raspolaže u takvoj mjeri svim pomoćnim sredstvima astralne razine kako bi opsjenilo čovjeka na fizičkoj razini, da se ovaj ne može osloniti niti na bilo kakav očito uvjerljiv dokaz.

Ako se nekom sudioniku ukaže netko, tko se izdaje za njegovog preminulog brata, tada nije sigurno da je njegova izjava istinita. Ako mu priopći neku činjenicu, koja je poznata samo tom bratu i njemu, tada ga to ne može uvjeriti, budući da zna da se to "nešto" moglo lako pročitati iz njegove misaone svijesti ili okoline u astralnom svijetu. Ako biće ide još i dalje pa mu priopći nešto o njegovom bratu, o čemu čak ni on nije znao, ali mu je kasnije to moglo biti potvrđeno, također ne mora biti dokaz, jer je to moglo biti pročitano iz *Akasha kro-nike*, ili je ono što osoba pred sobom vidi samo sjena njegovog brata koja posjeduje njegovo pamćenje, bez da je u stvarnosti njegov brat.

Nipošto se ne smije poricati da su ponekad na

takvim seansama prenesene važne poruke od strane bića, koja su u tom slučaju bila doista ona, za koja su se izdavala; ono, što se ovdje tvrdi je to, da je za prosječnog čovjeka koji prisustvuje seansi, nemoguće biti sigurnim da ga neće na ovaj ili neki drugi način prevariti.

Postoji nekoliko slučajeva, kada su članovi već spomenute okultističke lože, koja je inicirala spiritistički pokret, dali putem medija čitav niz vrijednih učenja o vrlo zanimljivim predmetima; ali, to se bez iznimke događalo na privatnim seansama u obiteljskom krugu, a ne na javnim mjestima, gdje se za takvu predstavu morala kupiti ulaznica.

Astralna pomagala

Da bi razumijeli način, na koji se izvodi veći dio fizičkih fenomena, potrebno je donekle poznavati različita gore spomenuta pomoćna sredstva, s kojima raspolaže čovjek koji djeluje na astralnoj razini; ali, to je jedna strana našeg predmeta, koja nije lako razumljiva, posebno zbog toga što se njeno izlaganje mora

držati očito potrebnih ograničenja.

Možda će nam biti lakše razumljivo, ako astralnu razinu promatramo kao nastavak fizičke, a primjer da kruta materija može poprimiti eteričko stanje (u kojem je iako neopipljiva, ipak čisto fizička), pokazuje nam kako jedno stanje materije prelazi u drugo. Doista, u hinduskom pojmu "Jagrat" ili "budno stanje" nalaze se fizička i astralna razina zajedno i broje četiri fizička agregatna stanja (četiri eterička stanja kao jedno) i gore spomenuta tri glavna odjela astralne razine kao sedam podstanja.

Ako tu postavku zadržimo pred očima, bit će lakše krenuti korak dalje i razumjeti ideju da se astralni vid, ili bolje rečeno, astralno opažanje može s izvjesnog stajališta definirati kao sposobnost "hvatanja" enormno velikog broja različitih vrsta vibracija.

U našem fizičkom tijelu mala je grupa vibracija nama zamjetljiva kao zvuk, druga mala grupa mnogo bržih vibracija utiče na nas kao svjetlo, a druga opet kao električno djelovanje. Ali, između njih ima izvanredno veliki broj vibracija koje ne djeluju na naša fizička osjetila. Odmah ćemo lako uvidjeti, da ako bi svi, ili barem neki od tih medustupnjeva sa svim svojim različitim valnim dužinama i mogućim kombinacijama

bili vidljivi na astralnoj razini, naš bi pogled na svijet bio na ovoj razini mnogo širi, i bili bi sposobni steći znanja koja nam ovdje ostaju uskraćena.

Vidovitost

Priznato je da neke vibracije sasvim lako prolaze kroz čvrsta tijela, tako da nam je moguće osloniti se na analogiju sa znanstveno poznatim činjenicama, govoreći o nekim svojstvima astralnog gledanja, iako neki za to nalaze potpunije objašnjenje u teoriji o četvrtoj dimenziji. Jasno je, da se biće, kroz sposobnost astralnog gledanja, premješta u stanje u kojem može izvesti mnoge stvari koje nam izgledaju vrlo čudesnima - tako, npr. čitanje zatvorene knjige; ako se podsjetimo da ta sposobnost nadalje uključuje i moć savršenog čitanja misli i, da nadalje, ako se još priključi sposobnost slanja astralnih struja, dolazi do mogućnosti promatranja nekog predmeta po želji u bilo kojem djelu svijeta, tada vidimo da mnogi fenomeni vidovitosti postaju protumačivi i bez potrebe za uzdizanjem na još više razine. Istinska, školovana, pouzdana vidovitost doziva u

život, naravno, još čitav niz drugih sposobnosti; ali, budući da one pripadaju jednoj razini višoj od astralne, ne čine dio našeg postojećeg predmeta.

Predviđanje i drugo lice

Sposobnost točnog predviđanja budućnosti pripada, također, potpuno višim razinama, iako se njezini odrazi često nude i čistom astralnom gledanju, naročito kod jednostavnih ljudi, koji žive u odgovarajućoj okolini, što se onda naziva "drugo lice", pojava koja Škotima nije nepoznata.

Druga činjenica koju ne smijemo zaboraviti jest, da je svaki inteligentni stanovnik astralne razine ne samo sposoban promatrati te eteričke vibracije, već i može, ako je naučio kako, koristiti ih za vlastite ciljeve, ili ih sam dovesti u gibanje.

Astralne sile

Lako je razumljivo da se o nadfizičkim silama i metodama za njihovu primjenu u današnje vrijeme ne može javno pisati, iako postoje razlozi za pretpostavku, da mogu trajati dugo i da primjena neke od njih postane svijetu općenito poznata; ali, možda je moguće dati ideju o tim silama, tako da se barem dobije neki pojam o tome kako se izvode neki fenomeni.

Svi, koji su često bili prisutni na spiritističkim seansama, pri kojima nastupaju fizikalni fenomeni, morali su jednom doživjeti slučaj primjene praktički neodoljivih sila, npr. iznenadno kretanje enormno teških predmeta itd.; ako su znanstveno obrazovani, mogli su se začuđeno pitati odakle ta snaga dolazi i kako se isto kao poluga može primijeniti. Kao što je uobičajeno kod astralnih fenomena, postoji više načina na koje se to može izvesti, ali bit će dosta da napomenemo četiri.

Eteričke struje

Prvo, postoje eteričke struje, koje stalno struje s tolikom moći površinom zemlje od pola do pola, da je njihova snaga neodoljiva, poput plime i oseke; postoje metode s kojima se te divovske snage mogu iskoristiti, iako bi nevjesti pokušaj da se njima ovlada doveo do strašne opasnosti.

Eterički pritisak

Drugo, postoji nešto što se najbolje može opisati kao eterički pritisak, nešto slično atmosferskom pritisku, iako neizmjerljivo veće. U običnom životu nismo svjesni nijednog od tih pritisaka, ali oni unatoč tomu postoje i kad bi znanost bila u stanju iscrpiti eter iz prostora, kao što može iscrpiti zrak, tada bi se eterički pritisak mogao isto tako dobro dokazati kao i zračni pritisak. Teškoća počiva u tom što materija u eteričkom stanju potpuno prodire kroz materiju ostalih agregatnih stanja, tako da fizičari do sada još ne mogu izolirati neki prostor od etera. Praktični okultizam ipak uči kako

se to može postići i kako rabiti golemu snagu eteričkog pritiska.

Latentna energija

Treće, postoji golemo spremište potencijalne (latentne) energije koje se uskladištilo u materiji prilikom promjene agregatnog stanja i koje se može djelomično osloboditi i koristiti prilikom nove promjene toga stanja, kao što se oslobađa toplina, kada vidljiva materija mijenja svoje stanje.

Simpatičke vibracije

Četvrto, mnogi iznenađujući rezultati, kako mali, tako i veličanstveni, mogu se izvesti proširenom primjenom principa koji se može opisati kao princip simpatičkih vibracija ili rezonancije. Analogije s fizičkom razinom, čini se, često daju još više krivu predstavku o astralnim fenomenima, nego što ih

razjašnjavaju, jer su podudarnosti samo djelomične; navođenje dviju poznatih činjenica iz običnog života može nam možda pomoći da ovaj važni dio našeg predmeta malo pojasnimo, ako pripazimo da s analogijom ne odemo dalje, nego što doista možemo ići.

Dobro je poznato, ako snažno zatitramo žicu harfe, njezino će gibanje izazvati simpatičke vibracije na odgovarajućoj žici bilo kojeg broja harfi koje se nalaze u njezinoj blizini, ako su podešene na točno istu visinu. Također je poznato, da velika grupa vojnika koja prelazi mostom ne smije koračati istim korakom, jer bi potpuna pravilnost njihovog koračja proizvela vibracije u mostu koje bi se svakim korakom pojačavale, sve dok se ne bi nadišla otpornost te se srušila čitava konstrukcija.

S te dvije analogije pred očima (koje, naravno, smiju biti uzete samo kao djelomične) bit će razumljivije, da je onaj, koji točno zna do koje visine treba izazvati vibracije i takoreći poznaje osnovni ton razreda materije na kojeg želi djelovati, sposoban proizvesti golemi broj simpatičkih vibracija putem uštivanja tog tona. Kada se to događa na fizičkoj razini, ne dolazi do multipliciranja energije; ali, na astralnoj razini postoji ta razlika - da je materija s kojom radimo, daleko manje

troma, pa kada je tim simpatičkim vibracijama pokrenuta u djelovanje, ojačava svojom vlastitom živom snagom početni impuls koji se tako može značajno umnožiti; kod daljnjeg ritmičkog ponavljanja početnog impulsa, kao kod marširanja vojnika koji prelaze most, vibracije mogu postati toliko snažne da se čini, da rezultat ne stoji više u omjeru prema uzroku. Doista, može se reći da u rukama Adepta koji potpuno razumije njezinu mogućnost primjene, gotovo i nema pojm-ljiva ograničenja djelovanja te snage, jer je i nastajanje samog svemira bilo posljedica vibracija, koje je izgovorena "Riječ" stavila u pokret.

Mantre

Razred mantri ili čarobnih izreka, koje svoj rezultat ne postižu ovladanjem elementarnih bića, već samo ponavljanjem određenih zvukova, postižu taj svoj rezultat također putem djelovanja simpatičkih vibracija.

Dematerijalizacija

Fenomen raspadanja ili dematerijalizacije može se proizvesti isto tako djelovanjem nadasve brzih vibracija, koje nadvladaju koheziju, moć privlačenja pojedinih molekula odnosno predmeta. Još viši stupanj vibracija nešto drukčijeg tipa dijeli te molekule u njihove pojedinačne atome od kojih su sastavljene. Tijelo, koje je na taj način dovedeno u eteričko stanje, može putem astralnog strujanja biti nošeno s jednog mjesta na drugo velikom brzinom; u istom trenutku, u kojemu se povuče ta snaga koja je bila primijenjena prebaciti ga u to stanje, eterički pritisak primorava ga poprimiti svoj prvobitni oblik.

Većini će na početku biti teško shvatljivo kako kod jednog takvog postupka može biti sačuvan tjelesni oblik. Prigovor je slijedeći: kad se bilo koji metalni predmet, npr. ključ, rastali i zbog vrućine dovede u plinovito stanje, te kada mu se tada vrućina oduzme, on se zasigurno vraća u kruto stanje, ali tada to više nije ključ, već komad metala. Presudna je točka ovdje dobro označena, iako analogija u ovom slučaju nije točna. Elementarna esencija, koja produhovljuje i oživljava ključ, biva istjerana promjenom njegovog stanja, ne

zato što bi na nju samu mogla djelovati vrućina, nego kad se njezino privremeno tijelo (kruto tijelo) uništi, ona se vraća i izlijeva u veliko spremište te esencije, upravo kao što viši principi čovjeka, neosjetljivi na utjecaj vrućine i hladnoće, bivaju istisnuti iz fizičkoga tijela kad ga uništi vatra.

Dakle, elementarna esencija ("čvrstog", "zemljanog" razreda) koja se sada, kada se ključ ohladio opet u kruto stanje, vraća natrag u njega, nipošto nije ona ista, koju je prije sadržavao i zbog toga nema razloga zbog čega bi se trebao zadržati isti oblik. Netko, tko je rastalio ključ, da bi ga astralnom strujom prenio s jednog mjesta na drugo, mora pažljivo sačuvati istu elementarnu esenciju u točno istom obliku, dok se prijenos ne izvrši; jer, kada se snaga volje povuče, elementarna esencija će služiti kao kalup u koji će teći ukružujuće čestice, ili bolje rečeno, oko koje će se opet grupirati. Tako će se, ako misaona koncentracija izvršitelja ne popusti, oblik točno sačuvati.

Na taj se način, često, kod spiritističkih seansi dozivaju stvari s velike udaljenosti i očito je, da mogu, kada su se raspale, savršenom lakoćom proći kroz bilo koje čvrsto tijelo, kao npr. kroza zid kuće ili pregradu ormara; prema tome, ono, što se obično naziva "prolaz

nekog tijela kroz čvrsto tijelo", izgleda, ispravno shvaćeno, isto tako jednostavno kao prolaz vode kroz sito, ili plina kroz tekućinu kod nekih kemijskih eksperimenata.

Materijalizacija

Budući da je moguće promjenom vibracije premjestiti materiju iz krutog u eteričko stanje, bit će razumljivo da je isto tako moguće preokrenuti postupak, i eteričku tvar dovesti u kruto agregatno stanje. Kao što jedan proces objašnjava fenomen raspadanja, tako drugi objašnjava pojavu zgušnjavanja ili materijalizacije; i baš kao što je u prethodnom slučaju potreban trajni napor volje da bi se spriječilo da predmet ne poprimi opet svoje početno stanje, tako je taj isti napor potreban, da se spriječi da zgusnuta forma ne prijeđe natrag u eteričko stanje.

Koliko god nam bilo teško predstaviti si mogućnost jednog takvog prijenosa, nema sumnje, da se ponekad iz tijela medija privremeno uzima gusta, vidljiva fizička tvar. Promatrao sam slučajeve gdje se to dogodilo,

popraćeno znatnim gubitkom težine fizičkog tijela medija. Slični su slučajevi opisani u knjizi puk. Olcotta "Ljudi s drugoga svijeta" i u knjizi "Slučaj dematerijalizacije" od A. Aksakowa. U materijalizaciji koja se vidi na običnim seansama, takva se potrebna tvar izvlači iz eteričkoga tijela medija. Postupak je štetan za njegovo zdravlje i nepoželjan zbog različitih razloga. Ovo tumači činjenicu da se materijalizirani oblik drži neposredne blizine medija i da je podvrgnut privlačnoj snazi koja ga stalno vuče prema tijelu iz kojega je došao. Ukoliko ga se predugo drži udaljenog od medija, oblik propada, a tvar iz koje je bio sastavljen, poprima ponovno eteričko stanje i u trenutku se vraća svom izvoru.

Zbog čega je potrebna tama?

Razlog, zbog kojeg bića, koja upravljaju seansom lakše djeluju u tami ili barem kod prigušenog svjetla je taj, da je njihova moć obično nedovoljna zadržati zgusnuti oblik ili čak "ruku duha" na više od nekoliko sekundi kod snažnih vibracija jakoga svjetla.

Oni, koji su bili prisutni na mnogim seansama,

sigurno su primijetili da postoje tri vrste materijalizacije: prvo, one koje su opipljive, ali nisu vidljive; drugo, one koje su vidljive, ali nisu opipljive; i treće, one koje su i vidljive i opipljive. Prvoj vrsti, koja je najobičnija, pripadaju nevidljive ruke duha, koje tako često dodiruju lica učesnika ili nose male objekte po sobi; isto tako glasovni organi iz kojih izlaze "izravni glasovi". U tom slučaju primjenjuje se vrst tvari koja ne može ni odraziti svjetlo, niti zapriječiti mu prolaz, ali može pod određenim okolnostima izazvati vibracije u atmosferi, a one na nas djeluju kao zvuk.

Fotografija duhova

Ovom razredu pripada, također, jedna vrsta djelomične materijalizacije koja, s obzirom na stupanj, naravno, ne može proizvesti svjetlo koje bi mogli vidjeti, ali može utjecati na neke od ultravioletnih zraka, tako da manje ili više, daje jasniji otisak na osjetljivoj plohi, poznat pod imenom "fotografija duha".

Ako se ne raspolože s dovoljno snage da bi se proizvela potpuna, gusta materijalizacija, ponekad

dobivamo magloviti oblik koji pripada našem drugom razredu i u takvom slučaju "duhovi" obično upozoravaju sudionike da ne diraju oblike koje se pojavljuju.

U rjeđim slučajevima potpune materijalizacije postoji dovoljno snage za održavanje nekog oblika barem za kraće vrijeme, kojeg se može vidjeti i dirnuti.

Kada Adept ili njegov učenik nalaze potrebnim da u neku svrhu materijaliziraju mentalno ili astralno tijelo, tada se ne služe svojim eteričkim tijelom, niti tijelom nekog drugoga, jer znaju način kako se potrebna tvar može izvući iz astralnog svijeta, ili čak iz Akaše.

Podvostručenje

Jedna druga pojava koja je usko povezana s ovim dijelom našeg predmeta, jest podvostručenje. Ono se izvodi tako da se u astralnom svijetu stvori savršena mentalna slika predmeta koji se kopira i tada se oko tog oblička skupi potrebna fizička tvar. Naravno, ovdje se istodobno mora paziti na svaku i najmanju unutar-nju kao i izvanjsku česticu tog kopirajućeg predmeta. Stoga je to pojava koja zahtjeva znatnu moć koncentracije.

Ponekad su oni koji taj fenomen izvode, nesposobni zgusnuti potrebni materijal izravno iz astralne razine; tada je uzimaju iz originala koji tada, naravno, postaje lakši.

Projekcije

U literaturi prirodne filozofije često čitamo o projekcijama pisama ili slika. Ovaj se eksperiment, kao i svaki drugi može izvesti na više načina. Adept koji nekome nešto želi priopćiti, može pred sebe staviti komad papira, stvoriti mentalnu sliku o pismu koja bi se trebala pojaviti na papiru i iz astralnog svijeta uzeti tvar s kojom tu sliku materijalizira; ili ako želi, isti postupak može izvesti na komadu papira koji leži pred onim koji njegovo pismo treba primiti. To će mu biti jednako lako izvesti, bez obzira kolika je međusobna udaljenost.

Treća metoda, koja se češće rabi i koja štedi vrijeme jest da se cijeli sadržaj pisma utisne u um nekog učenika i njemu prepusti izvođenje mehaničkog posla projekcije. Učenik bi u tom slučaju uzeo komad papira

i zamislio pismo napisano rukopisom Majstora, te tada pismo materijalizirao, na već opisani način. Ukoliko mu je teško istodobno izvesti obje operacije, naime, dovući tvar iz astralnog svijeta i izvesti da se pismo pojavi na papiru, može staviti običnu tintu ili malo obojanog praha na stol, koji mogu biti lakše privučeni, budući da oni već jesu fizička materija.

Jasno je da bi posjedovanje jedne takve moći bilo opasno oružje u rukama nesavjesnih ljudi, jer se lako može krivotvoriti svaki rukopis, pa bi na uobičajeni način bilo nemoguće otkriti prijevaru. Učenik koji je u izravnoj vezi s nekim Majstorom ima uvijek pouzdane dokaze za to da li je neka poruka doista potekla od Majstora ili ne; za druge se osobe, dokaz nalazi samo u sadržaju pisma i duhu kojim ono odiše, jer rukopis kojega se može vješto krivotvoriti, nema kao dokaz apsolutno nikakvu vrijednost.

Glede brzine postupka, učenik za kojega je posao projekcije nešto novo, moći će odjednom, vjerojatno, "zamisliti" tek nekoliko riječi pa zbog toga neće brže napredovati nego kad bi pisao na uobičajen način; iskusna osoba koja si u mislima može predočiti cijelu stranicu ili čak cijelo pismo odjednom, izvela bi taj posao s velikom lakoćom. S ovom se metodom

ponekad vrlo duga pisma izvode na seansama u nekoliko sekundi. Ukoliko treba projicirati neku sliku, metoda je sasvim ista, osim što je ovdje apsolutno potrebno zamisliti cijelu sliku odjednom. Ako na slici postoji mnogo boja, zadaća, naravno, postaje komplicirana, jer boje najprije treba proizvesti, držati ih odjeljene jedne od drugih i postići točno iste nijanse miješanja kao kod originala. Očito je da ovdje postoji mnogo slobodnog prostora za vježbanje umjetničkih sposobnosti i ne smije se misliti da bi svaki stanovnik astralne razine mogao tom metodom izvesti jednako dobru sliku. Onome, koji je za života bio velik umjetnik, tko je naučio gledati i zna na što mora obratiti pozornost, sigurno će bolje uspjeti nego običan čovjek koji nakon smrti pokuša na astralnoj razini izvesti takvu projekciju.

Pisanje na ploči

Pisanje na ploči, u čijem su se izvođenju, pod točnom kontrolom uvjeta, neki od najvećih medija toliko proslavili, postiže se ponekad projekcijom, iako se češće

komadić pisaljke stavlja između ploča, a vodi ga ruka "duha" od koje se materijaliziraju tek vrhovi prstiju koji su potrebni da bi zahvatili pisaljku.

Levitacija

Pojava, koja se često događa na seansama, a još češće kod yogina Istoka, je tzv. levitacija, tj. lebdjenje ljudskog tijela u zraku. Ponekad se to događa nekom mediju kojeg jednostavno podignu ruke „duha“. Postoji još i druga, znanstvenija metoda izvođenja. Ona se uglavnom rabi na Istoku, ali ponekad i ovdje. Okultnoj znanosti poznato je sredstvo za neutraliziranje, pa čak i preokretanje sile teže. Jasno je da se ispravnom primjenom tog sredstva mogu lako izvesti sve pojave levitacije. Bez sumnje je poznavanje te tajne omogućilo zračnim brodovima stare Indije i Atlantide podizanje sa zemlje, te pokretanje i upravljanje; i nije sasvim nevjerojatno da je poznavanje viših snaga prirode mnogo olakšalo posao dizanja golemih komada kamenja koje se rabilo pri gradnji kiklopskih zidina, piramida, te Stonehenge - konstrukcija.

Sablasne svjetlosne pojave

Poznavanjem prirodnih snaga koje astralna razina stavlja na raspolaganje svojim stanovnicima, lako je proizvesti svjetlosne pojave, bile one slaba fosforescentna ili blještava električna pojava, ili čudesne svijetle kugle u koje se može hitro preobraziti izvjesni razred vatrenih elementarnih bića. Budući da se sve svjetlosne pojave sastoje samo iz eteričkih vibracija, očito je da svatko tko zna kako te vibracije izazvati, može po želji proizvesti bilo koju vrst svjetla.

Rukovanje užarenim predmetima

Uz pomoć eteričke elementarne esencije može se bez ozljeda rukovati užarenim predmetima, iako i ovdje ima različitih načina kako se to može izvesti. Najtanji sloj eteričke supstancije može biti tako preuređen da je apsolutno nepropustan za toplinu. Kad je ruka medija ili nekog sudionika seanse pokrivena s tim eterom, može krajnje opušteno držati u ruci užareni ugljen ili usijano željezo.

Transmutacija (pretvaranje jedne supstancije u drugu)

Većina događaja na seansama je obrađena; ima još nekoliko rijedih fenomena, koji ne smiju biti ispušteni iz našeg popisa. Pretvaranje metala smatra se najčešće snom srednjovjekovnih alkemičara i bez sumnje da je u mnogo slučajeva opis postupka bio tek simbol za pročišćenje duše; ipak, izgleda da postoje dokazi da su doista vršili različite transmutacije. Postoje mazi na Istoku koji tvrde da to još i sada mogu izvesti. No, ako je osnovni atom u svim tvarima jedan te isti, a tvari se razlikuju samo po različitim načinima poretka atoma, tada je sigurno da netko tko posjeduje moć rastavljanja metala u atome, kojeg potom ponovno sastavlja u neki drugi oblik, neće biti teško izvesti transmutaciju u bilo kojoj željenoj mjeri.

Reperkusija

Princip simpatičkih vibracija kojeg smo spomenuli, tumači također čudni i malo poznati fenomen tzv. reperkusije, s pomoću koje se bilo kakva šteta ili oznaka nanosena materijaliziranom tijelu za vrijeme njegovog putovanja odražava na njegovom fizičkom tijelu. Tragove tog fenomena nalazimo u činjenicama koje su se u srednjem vijeku, prilikom suđenja vješticama, podnosile kao sumnjivi element, naime, da je rana (na "vještici"), koja joj je nanosena dok je bila u obliku psa ili vuka, bila pronađena na dotičnom dijelu njenog ljudskog tijela. Isti čudni zakon doveo je katkad i do toga da se potpuno nepravedno optužio medij zbog prijevare, jer se, npr. boja kojom je bila namazana ruka materijaliziranoga "duha" našla kasnije na ruci medija. U ovom je slučaju, kao i najčešće, "duh" bio medijev eterički dvojniki koji je zbog medijevog utjecaja bio primoran uzeti bilo koji oblik drugačiji od njegovog. Doista, ta dva dijela fizičkoga tijela stoje u tako uskoj vezi da je nemoguće dotaknuti u osnovni ton jednoga, a da se time ne proizvedu odgovarajuće vibracije u drugome.

Zaključak

Nadam se da je svaki čitatelj koji je sa zanimanjem slijedio ovu raspravu, dobio opći pregled o astralnoj razini i njezinim mogućnostima, tako da će svaku činjenicu u vezi ovog predmeta na koju će možda naići u drugim knjigama, moći razumjeti i svrstati u cijelom sustavu na pravo mjesto. Iako je ovo tek površan prikaz koji se mogao dati o tako opsežnom predmetu, možda je ipak dovoljan za naglašavanje velike važnosti astralnog vida, kako za biologiju, fiziku, kemiju, tako i za astronomiju, povijest i kakav bi veliki poticaj s razvitkom te sposobnosti ove znanosti primile.

Ipak, postignuće se nikada ne smije smatrati kao cilj sam po sebi, jer sva sredstva koja bi poslužila postizanju tog cilja, vodila bi neizbježno jednom putu

razvitka koji se na Istoku zove *Laukika* - metoda, sustav po kojem se doista stječu izvjesne psihičke moći, ali samo za trenutnu osobnost; a budući da njihovo stjecanje nije okruženo mjerama predostrožnosti, vrlo je lako moguće da te moći budu zlorabljene. Tom razredu pripadaju svi sustavi koji primjenjuju određena farmaceutska sredstva, prizivanje elementala ili prakticiranje Hatha-Yoge.

Druga metoda, koja se zove *Lokottara*, metoda je Raja-Yoge ili spiritualnoga napretka i iako se s ovom metodom možda ide naprijed nešto polaganije nego s drugima. Sve što se stekne na tom putu, stječe se za trajnu individualnost, pri čemu nadzor Majstora, dokle se god slušaju njegovi nalozi, daje savršenu sigurnost da se moći neće zlorabiti. Otvaranje astralnoga vida mora se onda smatrati samo kao stupanj u razvitku prema nečemu daleko plemenitijem, višem - samo kao korak, vrlo maleni korak na velikoj stazi, koja vodi ljude do uzvišenih visina Adepstva, pa i iznad njih, do visokih područja mudrosti i moći, koje si naš ograničeni razum još sada ne može predstaviti.

Ipak, neka nitko ne smatra da je posjedovanje astralnog vida čista prednost, jer onoga, kome se taj pogled otvorio, tište brige i nevolje, zlo i požude svijeta kao

uvijek prisutan teret, dok se napokon ne osjeti prisiljen zavapiti poput Schilera:

"Zar si me doista bacio u grad
onih vječno slijepih, da im
otvorenim osjetilima propovijedam
tvoje proročanstvo? Oduzmi mi tu žalosnu
jasnovidnost, oduzmi mojim očima
to strašno svijetlo! Vрати mi moju sljepoću,
blaženu tamu mojih čula, uzmi svoj užasni dar!"

Taj osjećaj je na prvim stupnjevima ove staze sasvim razumljiv, ali viši uvid i dublja spoznaja brzo donose učeniku potpunu sigurnost. Tako na kraju sve stvari moraju služiti za dobro sviju. Stoga:

Tren za trenom poput otvorenog cvijeta
širi se istina za istinom,
Jer, sunce može izblijediti
i zvijezde mogu pasti,
ali Božji će zakon ostati.
Njegov se sjaj žari, a moć njegova raste,
U prirodi se lagani javlja rad,
Od malih bića do Gospodara sviju,
Kroz Kalpe i godine bezbrojne.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna biblioteka, Zagreb

UDK 141.332

LEADBEATER, Charles Webster

Astralna razina / C. W. Leadbeater;
[preveo Ratko Rebel] - Zagreb: Cid, 1997.
- 180 str.; 20 cm. - (Biblioteka Tragovi;
knj. 29)

Prijevod djela: Astral plane / Charles
Webster Leadbeater

ISBN 953-6141-34-5
961216035